

Før var det rusen som styrte Lotte Arnesen. Nå styrer hun hundesleden. Inn i framtida og det nye livet som rusfri.

**SIDE 6-7-8-9**

# Hekta på hund

Foto: Yngve Olsen Sæbbe



**Krabber videre**  
SIDE 46-47



**Populær debutant**  
SIDE 13-14-15



1000 hunder – 1000 kilometer  
**Bli med på reisen**  
SIDE 30-49

# En rå reise

**HER TIL** lands skjer globaliseringen i nord, sa Rune Rafaelsen, leder for Barentssekretariatet i januar 2007. Han har rett, og Finnmarksløpet er et utmerket uttrykk for dette. I tillegg er løpet et levende symbol på norsk Nordområdepolitikk.

**EN GANG** i året binder hundeløpet sammen kunnskapsbyen Alta og grensebyen Kirkenes. Underveis er Finnmarksløpet en reise i sann og kald ensomhet, samisk mytologi, religion og upolert natur. En reise i modernitet, med andre ord.

**DET BESTE** ved Finnmarksløpet er at det slett ikke er et «produkt» som er designet for geoturisten fra USA, Tyskland eller Italia. Det er først og fremst toppidrett. Konkurransen er beinhard, og utøvere på to og fire bein må yte maksimalt.

**I TILLEGG** har løpet kvaliteter som tiltrekker seg turistene som søker egenart, estetikk og kulturarv; vidda og nordlyset, friheten, skjønnheten og det uoppdagede. Det går fint an å få øynene opp for Nordområdene gjennom Finnmarksløpet. Dette vil vi få se mer av i framtiden, det er vi overbevist om.

**IKKE MINST** håper vi at norske og nordiske myndigheter ser at dette løpet kan knytte sterke bånd over grensene i nord. Finland, Sverige og Norge vil gå i spenn med nabo Russland om utvikle næringsliv og nye virksomheter i Nordområdene. Et vinterløp med kultur, folk og fest underveis i flere land bli en mektig markering av tillit og fred i nord.

**OGSÅ UTEN** en slik dimensjon har Finnmarksløpet stort potensial for å utvikle kultur og identitet. Allerede er det fest langs løypa. Vi håper det bare er en begynnelse. Med mange medier til stede, og med muligheter for å trekke turister bør Karasjok og andre viktige kommuner kjenne sin besøkelsestid.

**I TILLEGG** er løypetraseen av verdi utover å være arena for hunder og kjøpere en uke i mars. Fjell, holmer og skog skjuler samisk mytologi og barske fortellinger fra fortiden – på reisen til framtidsbyen Kirkenes.

Hans Kristian Amundsen  
Sjefsredaktør

## SUMMARY IN ENGLISH



### An untanned journey

In Norway the globalization takes place in the north, Rune Rafaelsen, chairman of the Barents Secretariat, stated back in January 2007. He is ever so right, and the Finnmark Race goes to show this. In addition the race is a living symbol of Norway's High North Strategy.

Once a year the dog race links the knowledge city of Alta and the border city of Kirkenes. The Finnmark Race is a journey into a cold solitude through Sámi mythology and religion and a vast and unspoiled nature. A voyage into modernity, in other words.

The best aspect of the Finnmark Race is that it isn't a costumized product for the eco-tourist from the US, Germany or Italy. It is foremost a sporting event at top level. Competition is razor-sharp, and the participants with either two or four legs need to perform to the fullest.

The race also draws tourists who want a distinctive character, esthetics and cultural heritage, the mountain plateau and the Northern lights, the hospitality, the beauty and the undiscovered. The Finnmark race easily opens your eyes to the High North. We are certain we will see more of this in times to come.

We truly hope that the race will help Norwegian and Scandinavian authorities see how the race itself creates ties across the borders in the north. Finland, Sweden and Norway will walk side by side with Russia in developing businesses and new enterprises in the High North. A winter race encompassing culture, peoples and festivities across borders is a brilliant way of celebrating trust and peace in the north.

Even without this perspective, the Finnmark Race has the potential to develop culture and identity. Already there is a party along the track. We hope this is the mere beginning. A lot of media is present, giving way for a lot of visitors. Hence Karasjok should be prepared for those who want to visit.

In addition the track itself will be of great value for dogs as well as racers; the mountains, islets and woods give way to Sámi mythology and stern tellings - en route to the future town of Kirkenes.

Hans Kristian Amundsen  
Editor-in-chief



**I SLEDEN** FN's tusenårs mål skal fraktes i hundesleden rundt om i Finnmark fylke. - Flott å være ambassadør for et så viktig budskap, sier daglig leder Hanne Rosenberg.



### I år er finnmarksløpet budbringer for FN's tusenårs mål!

**M**ed åtte av tusenårsmålene i hundesleden skal budskapet fraktes gjennom hele Finnmark fylke.

– Det er helt fantastisk at vi får være ambassadører for et universelt og viktig budskap, sier Hanne Rosenberg, daglig leder i Finnmarksløpet.

### Fraktes i sleden

I sleden til åtte hundekjøpere som stiller til start på 1000 kilometeren ligger hvert av FN's tusenårs mål. Disse skal fraktes rundt av de firbeinte konkurransehundene og overleveres på ulike sjekkpunkt. Der blir det samtidig holdt lokale markeringer som fokuserer på målet som ankommer.

– Vi er opptatt av det nære gjennom vårt arrangement, men synes det var en flott anledning å få løfte blikket. Vi kan være med å øke bevisstheten rundt tusenårsmålene som angår oss alle, sier Rosenberg.

### Rekordpåmelding

129 påmeldte ved årsskiftet er ny rekord for løpet. Aldri tidligere i løpets 28-årige historie har det stilt så mange utlendinger til start. Nye nasjoner som Polen, Tsjekia, Slovakia, Skottland og Wales er representert i år, i tillegg til den årlige deltakelsen fra Sverige, Østerrike, Tyskland, Sveits og Spania.

– Vi er et internasjonalt arrangement, noe som gir stor oppmerksomhet. For å forsterke interessen, blir det ei utfordring framover å satse

mer på vår lokale identitet og særegenhet. Det som gjør Finnmarksløpet spesielt i verden, sier Rosenberg og gjentar det hun så ofte pleier å si:

– Vi kan ikke gjøre suksess ute, før vi gjør suksess hjemme.

### Lokal identitet

Suksessen hjemme når på mange måter nye høyder hvert eneste år, målt i engasjement i og rundt løpet. Lokale arrangement i kommunene som hundekjøperne passerer, er blitt faste innslag og viktige kulturformid-

ling den uka løpet går.

– Vår utfordring framover blir å satse enda mer på vår lokale identitet og særegenhet, å bli bevisst at løpet går i deler av de framtidig viktige nordområdene, sier Rosenberg.

TEKST: MARIT REIN

## SUMMARY IN ENGLISH



### Messenger for the Millennium

This year the Finnmark Race is appointed messenger of UN's Millennium Assessment. «It is fantastic being the messenger of such an important announcement», Hanne Rosenberg, head of the Finnmark Race says.

Eight sleighs carry the eight UN Millennium Assessments. These are to be handed out at specific places along the race, hence giving attention to each of the assessments.

At the turn of the year, a record high 129 teams had signed up for the Finnmark Race. Many of them are international teams from co-

untries such as Poland, Slovakia, Scotland, Wales, Sweden, Austria, Germany, Switzerland and Spain. «The Finnmark Race is truly an international event. What makes it so unique is the local touch we give to such an international happening», Rosenberg says.

## Pop på nett

Finnmarksløpet slår stadig nye nettrekorder på sitt nettsted. I hele 2006 var det 15 millioner treff, mot nesten 30 millioner treff i fjor! Arrangøren

stiller med 30 personer i sin pressetjeneste for å betjene nettstedet, samt yte service for journalister fra hele verden.

## Kulturmøte på lerret

Ni pensler, ni personer med ulike kulturbakgrunn. Det blir et interessant bilde!

Her leder maler Karl Helge Vannebo kona Adele barfott over lerretet. Hun setter sine fotavtrykk på et to ganger ti meter stort fellesmaleri malt av finnmarkinger fra hele verden. Under Finnmarksløpet gjentar Vannebo stuntet og skal male seg gjennom samtlige kommuner som løpet passerer. Medkunstnerne er blant annet tilflyttere fra Russland, Somalia og Irak.

– Det blir fantastisk artig, sier Vannebo.

– Målet er å kople innvandrerbefolkningen til frivillighetsarbeidet som foregår i fylket, sier John Tore

Martinsen i Alta kommune som leder prosjektet "En bedre verden" som handler om å synliggjøre det flerulturelle Alta.

– På mange måter glemmer vi at innvandrerne er en del av våre lokalsamfunn. De er i alle fall ikke med i det frivillige arbeidet som blant annet Finnmarksløpet også er avhengig av. Sånn sett er dette et inkluderingsprosjekt, sier Martinsen.

– Vi ønsker at de skal kunne få være med å bidra i en av de store spyspissene som Finnmarksløpet er for fylket.

Mange lag og foreninger står bak det ukelange programmet med kunst og kultur som foregår rundt i hele fylket i løpet av hundeløpsuka.

TEKST: MARIT REIN



**FOTAVTRYKK** Karl Helge Vannebo leder kona Adele Vannebo barfott over fellesmaleriet. Foto: Privat



Magasinet utgis av Bladet Nordlys AS  
Opplag **35.000** • Trykk **Nr1 Trykk**, Tromsø  
Magasinredaktør **Marit Rein**  
Oversetting **Stein Fredriksen**  
Layout **Mediateam as, Harstad**

Annonser **Gro Pedersen**  
Distribueres som bilag til Nordlys 17. januar 2008  
Ansvarlig redaktør **Hans Kristian Amundsen**



SØR-VARANGER  
SLEDEHUND-  
KLUBB  
ØNSKER  
VELKOMMEN TIL

## PASVIK TRAIL 2008

- vinterens vakreste eventyr

3.-5.april 2008

- Start og mål i Kirkenes
- 320 km.
- Åpen klasse
- 8-spenn NM status



Meld deg på nå!  
[www.pasviktrail.com](http://www.pasviktrail.com)

# Labb

## HUNDEFØR



Labb EKSTREM er beregnet til jakt- og trekkhunder med høy utholdenhet.

Labb EKSTREM inneholder 30% fett og 28% protein.

VI ØNSKER ALLE  
DELTAKERNE I  
FINNMARKSLØPET 2008  
LYKKE TIL!



Besøk FK-butikken på ditt hjemsted:  
BERGNESET • SØRKJOSEN • TROMSØ • FINNSNES  
TANA • SJØVEGAN • ALTA

[www.fk.no](http://www.fk.no)



Finnmarkseiendommen  
Finnmárkkuoopmodat

Felles muligheter – felles ansvar  
Oktasaš vejolašvuodat - oktasaš ovddasvástádus

«Finnmarkseiendommen  
– større enn  
Finnmarksløpet»

### Kontorsteder:

Alta: Skogforvalterveien 8  
Karasjok: Gárgoš 2  
Kirkenes: Johan Knudtzensgate 25  
Lakselv: Holmenveien 3  
Vadsø: Kirkeveien 20  
Varangerbotn: Jegerstua

Jakt og fiskekort kjøpes på:  
[www.inatur.no](http://www.inatur.no)

Postboks 133, 9811 Vadsø,  
Telefon 09975  
[www.fefo.no](http://www.fefo.no)

DET ER POLARIS SOM LAGER SPOR TIL FINNMARKSLØPET



HOVEDSPONSOR

# FINNMARKSLØPET

1. PREMIE ER EN ATV FRA POLARIS®



2008 Se Polaris' modellutvalg av snøscootere og terrengkjøretøy hos våre forhandlere.



FST IQ CRUISER

600 RR

700 DRAGON IQ

SWITCHBACK FST

### FIRETAKTERE

NÅ FINNES FIRETAKTEREN I SAMTLIGE AV POLARIS' SEGMENT. FST IQ INNENFOR SPORTMASKINER, FST SWITCHBACK FOR DEG SOM KJØRER BÅDE I LØYPER OG I LØSSNØ, IQ CRUISER SOM KOMBINERER TOURING FOR EN ELLER TO, OG SELVSAGT FST OG FS TOURING.



[www.polarisridersclub.com](http://www.polarisridersclub.com)



**POLARIS®**

Info om nærmeste forhandler: [www.polarisindustries.com](http://www.polarisindustries.com)



# Hekta på hund

Før var det rusen som styrte Lotte Arnesen. Hver dag hele året. I mange år. Nå har hun havnet i livets skole. Og er hekta på hund!

Bla om – les historien

LIVETS SKOLE Lotte Arnesen (22) fra Senja får guiding i livets skole av hundekjører Kjell Brennodden. Foto: Yngve Olsen Sæbbe



EROBRER NYTT LAND – Dette er rådig, sier Lotte Arnesen (22). Hun erobrer nytt land. Alle foto: Yngve Olsen Sæbbe

## Elever stiller som hjelpere

Når Kjell og Jo-Are Brennodden stiller til start på årets Finnmarksløp, får de selskap av mange kjente. Også en elev ved Frankmotunet sysler med planene om selv å stille til start. Frankmotunets elever gjør seg bemerket i hundekjøermiljøet. Under Femundsløpet kjørte flere elevspann inn til gode plasseringer.

I år skal 20 elever fra Frankmotunet følge med til Finnmark som kjøernes hjelpere, eller handlere, som det heter på hundekjøerspråket.

– Vi viser tillit og krever ansvar tilbake. Det er noe av filosofien ved Frankmotunet, og akkurat det samme praktiseres under hundeløpet, sier Jo-Are Brennodden.

## VISSTE DU AT

■ Tyrili-stiftelsen er en privat stiftelse som tilbyr behandling og oppfølging til rusmiddelavhengige innenfor spesialisthelsetjenesten, barnevernstjenesten og kommunale tjenester.

■ Tyrili Frankmotunet er et av åtte landsdekkende behandlingsfellesskap som ligger i Folldal i Oppland fylke.

■ 24 elevplasser og 16 ansatte.

# «Jeg er her for å skaffe meg et liv!»

Lotte er 22 år og skal lære seg å leve. Hundene er med å drar lasset.

Fullmånen gjør seg klar til å overta lyssettingen av Grønnhøa i Folldal. De siste strålene av rødoransje ettermiddagssol kaster lange skygger over den mektige fjellheimen. Lydløst ankommer Lotte Arnesen (22) med hundspannet sitt. Sju hunder løper foran – bak står Lotte og har styringen.

For første gang på lenge. Før var det rusen som styrte. Hver dag hele året. I mange år. Nå har hun havnet i livets skole på Frankmotunet i Folldal. Her skal hun lære seg å ta styring og ansvar over eget liv.

### Livets skole

Foran Lotte kjører lærer, livsguide og hundekjører Kjell Brennodden, fjorårets NM-sølvvinner i langdistansekjøring. Sammen sønnen og hundekjører Jo Are Brennodden driver de Frankmotunet, en del av Tyrilistiftelsen. Hit kommer

ungdom og voksne med en ting felles: de har utviklet alvorlig rusavhengighet og har en misbrukerkarriere over flere år bak seg.

Et misbruk som har forsynt seg grådige av livene deres. Tapene står i kø. Sviket og mistilliten, likeså. Tapt skolegang, tapt ungdomstid, tapte vennskap og tapt voksenkontakt. Tilbake sitter ungdom med svært begrensede erfaringer fra det vanlige livet. Mange år i destruktive miljøer setter sine spor.

### 11 dager i fengsel

Dette er også livshistorien til Lotte fra Islandsbotn på Senja.

– Hele døgnet hver dag og hele året handlet om rus. Jeg misbrukte alt av rusmidler. Jeg hadde ingen kontroll over noe, sier ungjenta ettertenksomt. Hun har ikke hatt samvær med nyktre mennesker på mange år.

– Nå er jeg her for å skaffe meg et liv! Egentlig skulle hun siddet i Trondheim kreftfengsel nå. 11 måneder fikk hun for å ha kjøpt et relativt stort parti amfetamin. Oppholdet på Frankmotunet er en del av soningen.

– Jeg var heldig som fikk komme hit. Jeg rakk 11 dager i



KLAR Hektisk jobbing før avgang.

fengsel, nok til å skjønne at det kom til å bli jævlig. Der kunne vi fortsette å dope oss. Null kontroll! Der snakket vi også bare om faaenskapen vi hadde gjort, og hva vi skulle gjøre når vi kom ut. Så kom han her da, og reddet meg ut, sier Lotte og ler en trillende latter, klapper Kjell på skuldra og smiler.

### – Rådigg med hunder

Redninga heter paragraf 12-soning og er hjemlet i loven om straffegjennomføring og kan være et alternativ for å bedre domfeltes evne til å fun-

gere sosialt og lovlydig.

72 hunder varsler i kor at de vil på tur. Lotte henter sine utvalgte sju. De danser på to bein mot draglina. Utålmodige uler de i spannet. Hun småsnakker med dem og trekker glidelåsen godt opp i halsen. Klar for avgang. – Dette er rådigg, sier hun og løsner bremsen. Lotte erobrer nytt land. Endeløse vidder. Harmonien i naturen. Kulda. Det gir en god følelse å styre sitt eget hurtigtog med hunder. – Jeg tenker faktisk på ingenting. Jeg synger inni meg, sier hun.

### Mektigste fiende

– Jeg har ikke vært ungdom. Nå føles det som å ta en ferie fra all dritten. Jeg går på en måte tilbake til barndommen...

– Hele ideen med å ruse seg er å la være å tenke. Rusen er den mektigste fienden du kan ha, sier Kjell og legger til at en hundetur er bedøvende på alle de automatiserte tankene rusmisbrukerne ofte strever med.

– Sånn sett er hundekjøringa på Frankmotunet bare et midlertidig middel for å takle smerten. Vi jobber hovedsakelig med å få tankene fram og titte på dem. Skal man få trollene til å sprekke, må solen skinne på dem.

### Tro kan flytte fjell

Sølvvinneren fra Finnmarksløpet i fjor mener tro kan flytte fjell. Han tror på tidligere rusmisbrukeres ønske og evne til å skape et best mulig liv for seg selv. Han tåler at elevene også viser fram drittsekken i seg. Han gir tid til å prøve å feile. 60 prosent av samtlige elever som har vært på Frankmotunet er rusfri fem år etter endt behandling.

– Det blir folk av mange, sier han. Lotte skyter inn: – Han sier det rett ut når vi

skal delta på noe utenfor tunet; oppføre dere som folk, ikke som den dere er.

Ungdommene er Kjells spennende livsprosjekt. Hundekjøring er lidenskapen. Jobben handler om å tro på menneskets evne til endring.

– De må øve seg på å være ålreite, før de virkelig er blitt det.

En øvelse som kan ta inntil tre år. Like godt som å se at ungdommen lykkes, er det tilsvarende desillusjonerende for Brennodden når det går dårlig med folk.

### Vil klare det

Ei rykende varm blomkålsuppe blir servert i spisesalen. Dagens treningstur er over. Med illrøde frostrosler i kinnene tar Lotte og Kjell plass ved langbordet. Lotte er oppglødd og bedyrer at hun tror på sitt nye livsprosjekt. Kjell også, men han vet og forbereder alle på at veien kan være snirklete og fylt av tunge dager. – Ansvar kan ikke deles ut, men det kan øves. Det er viktig å forstå den enorme krafta rusavhengigheten er. Du har en jobb å gjøre, Lotte!

TEKST: MARIT REIN



LIDENSKAP Kjell Brennodden kombinerer jobb og lidenskap for å hjelpe rusmisbrukere på rett kjøl.

## SUMMARY IN ENGLISH

### I'm here to get a life

Lotte Arnesen (22) arrives with her team of seven dogs in the mighty mountain wilds of Folldal. It's been a while since she did that. For many years she was not racing with dogs, but illicit substances. She used to be a junkie. Now she is staying at Frankmotunet, a rehabilitation center for former drug users. She is there, rather than doing time in prison. It's part of her treatment. She's convinced working with the dogs contributes greatly to her rehabilitation.

«Handling the dogs is great! I have lost so much in my life; my youth, so many friendships and the ability to be a responsible adult. The dogs have changed all that. I'm here to get a life now», she says. Lotte is very grateful to Kjell Brennodden, the head of the rehab center. He has great faith in Lotte, but points out to her: «Responsibility can not be handed out randomly, it needs to be practised and earned. It's important to recognize the immense power a drug addiction can have on you. There's still work ahead for you, Lotte!».

# Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum

Helleristninger på UNESCOs Verdensarvsliste. Utstillinger om bergkunst, nordlys, Altaelva, samisk førkristen religion.

Kafé og gavebutikk.

**Storslått utsikt over Altafjorden!**



Jakt med hunder. 6000 år gamle helleristninger fra Alta.  
[Hunting with dogs. 6000 years old rock carvings from Alta.]

[World Heritage Rock Art Centre – Alta Museum  
Rock carvings on the UNESCO World Heritage List. Exhibitions of rock art, northern lights, the Alta River, Sámi pre-Christian religion. Café and gift shop.  
**Magnificent view of the Alta Fjord!**



[www.alta.museum.no](http://www.alta.museum.no)

# SUS OVER VIDDA

Få skolebrosjyren: Send SMS oytun [navn, adresse] til 2180

**øytun**  
folkehøgskole  
[www.oytun.no](http://www.oytun.no)

## TRAVELLING TO SEE THE AURORA BOREALIS - 5 DAYS

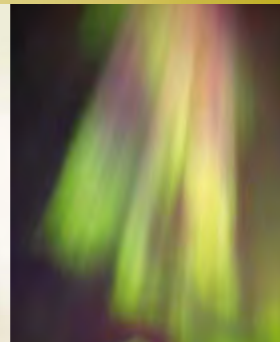
To experience the Northern Lights go to Alta, located in Arctic Norway. We combine a three days stay in Alta with two days in Tromsø. Accommodation at Rica Hotel Alta and Rica Ishavshotel Tromsø.

Day excursions, including a visit to the Sami village of Kautokeino.



## - YOUR HOLYDAY OF A LIFETIME

At both hotels the package include luxury suites, five-course dinners and complimentary breakfast. A visit to Polaria, an adventure and research centre with themes from the Polar regions, is included in Tromsø.



## INFORMATION & BOOKING

AKU FINNMARK AS  
Cell: +47 970 22 088  
Ph.: +47 78 43 46 20  
email: [ulf@aku-finnmark.no](mailto:ulf@aku-finnmark.no)  
web: [www.aku-finnmark.com](http://www.aku-finnmark.com)



omsprodukt **tromsprodukt** **tromsprodukt**

### Tromsprodukt AS har 400 ansatte i Tromsø

Bedriften driver yrkesrettet kvalifisering gjennom produksjon og salg innen en rekke fag- og produksjonsområder. Som en av landets mest moderne atfføringsbedrifter, er vi tiltaksarrangør for flere typer arbeidsmarkedstiltak for yrkesrettet kvalifisering.

**PROFILERING**  
Alt innen skilting og trykksaker

**INTERIØR**  
Nytt kjøkken eller kjøkkenfornying

**Bon appétit**  
KANTINEDRIFT OG CATERING

**MILJØAVDELINGEN**  
Gjenbruk og fornybar energi

**GALLERI**  
Kunst og rammeverksted

**www.tromsprodukt.no**  
**Tlf. 40 00 72 00**

Vårt mangfold er vår styrke

tromsprodukt tromsprodukt tromsprodukt tromsprodukt tromsprodukt

## Velkommen til øvre Alta!

Våre campingplasser ligger naturskjønt til i øvre Alta!

Her kan du planlegge aktivitet og kulturopplevelser i Nordlysbyen Alta

Alta: • Skiturer • Alpinbakke • Snøscooter  
• Hundespann • Ishotellet og mye mye mer!



**Alta River  
Camping**

Øvre Alta, 9518 Alta  
Tlf: 784 34 353  
www.alta-river-camping.no



Steinfossveien, 9518 Alta  
Tlf: 784 43 137  
www.wisloeff.no

**BARLINDHAUG  
CONSULT**

Barlindhaug Consult har vært aktivt med i prosjekteringen av Snøhvit LNG anlegg siden 1982. Vi har i arbeidsfellesskap med Multiconsult og Linde AG utført prosjektering av bygge- og anleggstekniske anlegg for Hammerfest LNG.



© Statoil-foto E.Leren

**Arbeidsfellesskapet har prosjektert:**

- Produktkai og anleggskai
- Undervannstunnell
- Tomteopparbeidelse og moloarbeider
- Dokk for LNG prosess lektre
- Administrasjonsbygg og prosessbygg
- Veger, bruer og anlegg i bakken
- Fundamenter, stål- og betonginstallasjoner
- VVA anlegg i anleggsleiren
- Høyspentanlegg
- Vinterklima utredninger
- Assistanse ved byggekontrakter og byggeledelse

**Barlindhaug Consult AS**

Postboks 6154  
9291 TROMSØ  
Tlf 77 62 26 70  
Faks 77 62 26 99  
firmapost@barlindhaug.no  
www.barlindhaug.no

**Avd.kontor Finnmark:**

Alta 78 44 98 00  
Kirkenes 78 99 49 40  
Vadsø 78 94 21 30

**Din naturlige  
samarbeidspartner innen  
alle typer transport!**



**Vi er agent for  
Norwegian innen flyfrakt**

**AL Lastebilentralen**

Telefon 78 44 47 70  
Telefaks 78 43 41 63  
Mobil: 909 66 668 / 909 40 972  
E-post: post@altalastebilentral.no  
Myggveien 20, 9514 Alta



**ELEKTRO AS**

9150 Alta

Telefon:  
78 44 44 44

ELFAG – NÅR DU TRENGER ELEKTRIKER

# Populær debutant

Villmarking Lars Monsen har nylig gitt ut boka 365 Nordkalotten.  
Se Monsens egne bilder og betraktninger fra debuten i Finnmarksløpet.

Bla om

Foto: Lars Monsen

# – Nesten bedre enn å vinne

## Alle hundekjøres mareritt – med villmarking Lars Monsen i hovedrollen ble stor underholdning.

Hundretusener nordmenn satt klistret til fjernsynsskjermen da Lars Monsens populære serie Nordkalotten 365 ble sendt like før nyttår. –Folk lo seg skakke på min bekostning, men jeg har da selvroni! Det ble i alle fall kjempebra



POPULÆR Lars Monsen er en populær debutant!. Langs hele løypa sto folk som ville ha et glimt av den populære villmarkingen.

TV. Nesten bedre enn å vinne, kommenterer Monsen.

### Bok og film

Fjorårsdebutanten og villmarkskjendisen i vakte stor oppmerksomhet under fjorårets løp. På samtlige sjekkpunkt og langs hele løypa var folk møtt fram for å få et glimt og aller helst et foto av villmarkingen. Alle visste at eventyreren skrev bok og laget fjernsynsserie fra sitt år på kryss og tvers på Nordkalotten.

– Naturopplevelsen er i seg selv grunn nok til å stille på startstreken, skriver Monsen i boka «365 Nordkalotten». Men er det mulig for en typisk turkjører, og attpåtil en førstegangskjører, å

konkurrere, spør han innledningsvis. Et kapittel av bokas åtte er viet Finnmarksløpet. Og den nå så velkjente episoden med parkering på den store innsjøen lesjavri, er fornøylig lesning.

### Nekter å samarbeide

Lars Monsen og hans hundespenn hadde tilbakelagt nesten 950 kilometer. Inne i det sjette døgnet, bare 60 kilometer fra mål, skjer marerittet; spannet legger seg ned og nekter å samarbeide mer.

Hundekjørebegrepet parkering er et faktum. Nå tar hundene kommando, og forlanger hvile. De gidder rett og slett ikke mer!

– Jeg hadde tiendeplassen i baklomma. Det var min ambisjon før start, ler Monsen som bare ser det positive i situasjonen.

– Det ble i alle fall stor underholdning av det hele!

Monsen lar leserne ta del i hendelsen slik han selv opplevde det. Her følger et utdrag av boka: «Hundene virker opplagte der vi glir av gårde i jevn og god fart på Karasjokha. Dette er kjente trakter for meg, og tankene går tilbake til høstens kanotur gjennom Anarjohka, som ble avsluttet akkurat her. Det slår meg hvilket herlig prosjekt dette egentlig er, med alle disse flotte turene og opplevelsene på Nordkalotten i løpet av et år. Jeg er privilegert!

Etter tretten kilometer forlager løypa elva Assebakte. I hver bidige motbakke opp til Ravnastua løper jeg så svetten siler. Vi er snart oppe på snaufjellet, der vinden til alt hell ikke er spesielt plagsom. Mollesjohka fjellstue passerer, og snart er vi ute på den enorme innsjøen lesjavri.

Her skjer det. Lederhundene begynner å vingle fram og tilbake i sporet som er anslagsvis 20 meter bredt. Alt er hvitt foran dem. Først stopper Minnie, så Brownie, deretter SAS. Jeg later som om jeg steller poter før jeg gjør et forsøk på å få dem i gang igjen, men nei. Så går jeg en tur med snackposen før jeg forsøker igjen, men nei. Jeg prøver alle de andre hundene i led også, men nei – det er bom stopp!

Full parkering. Frustrasjonen er temmelig stor til å begynne med. Jeg vet at vi bare er en liten kilometer fra land, og fram til Jotka gjenstår omtrent halvannen mil. Der vil de trolig kjenne seg igjen og galoppere til mål! Likevel tvinger jeg meg selv til å snakke rolig og avbalansert. Tenke. Hva kan vi gjøre i en slik situasjon, som jeg allerede ikke har prøvd?

Det nådeløse svaret er ingenting.

Etter at parkeringen har vart en kort time, passerer Bernhard Schuchert meg. Han hilser ikke, ser seg knapt til siden. Etter en stund kommer Gorm

Engen sparkende, med Ronny Frydenlund på slep. De roper noe, men jeg forstår at de ikke kan stanse fordi de selv er livredde for parkering. Jeg kryper i soveposen og legger meg i sleden. Sokkene er søkkvåte i neoprenstøvlene, og føttene blir raskt iskalde. Etter en time må jeg uansett opp igjen på grunn av akutt diaré. Jeg spiste noe reinkjøtt i Karasjok som tydeligvis ikke var helt bra. Søvn blir det med andre ord dårlig med, men det gjør ingenting. I tilfelle hundene røre på seg, bør jeg være våken.»

### Tårene trillet

Monsen får spannet på sporet igjen, men ymykelsen stanser ikke med dette. Enda en gang, med publikum og kamera til stede ved Jotka Fjellstue får han igjen parkering. Godt hjulpet av kollegiale medkonkurrenter, kommer han seg i gang igjen og bryter målstreken i Alta som nummer 25. Hundekjørsamboer Nina Skramstad som har vært med som handler hele veien, mener Lars etter dette er kvalifisert til jobb som parkeringsvakt!

– Folk har ledd så tårene trillet av filmen som ble laget. Jeg og også. Mer høytidelig er det ikke, sier Lars Monsen.

TEKST: MARIT REIN  
FOTO: LARSMONSEN.COM

## SUMMARY IN ENGLISH

### Full stop

Wildlife celebrity Lars Monsen recently publish his book «365 High North», featuring his memories from last year's Finnmark Race. The book, and the TV series from his journey through the High North, that was aired right after Christmas, gave many readers and viewers a good laugh. Simply because it tells the story of any

racer's worst nightmare - Full stop! Only 60 kilometers from the finish, on the lake lesjavri, his team of dogs suddenly decided to halt. They wouldn't move one more inch, and demanded immediate rest. They simply parked right there on the lake. Nothing helped; not the kind words, not even the snacks. The dogs were determined to rest.

On the lake several other racers passed Monsen, who had hoped to be among the top ten racers. It didn't turn out quite that way. Monsen came in number 25 and was met by a huge team of spectators, all equipped with cameras. Laughter rolled when Monsen's handler, Nina Skramstad, stated: «Well, Lars, at least now you are qualified as a parkinglot warden.



MÅL Lars Monsen hadde en hemmelig ambisjon om å komme inn blant de 10 beste. Han endte på 25 plass av 37 startende. Seks døgn og 1000 kilometer etter starten i Alta.



NEIDEN 16 timers hvile i Neiden gjør underverker, skriver Monsen i boka si. Nesten midtveis i løpet ligger han godt an til å nå sin hemmelige drøm om å bli blant de 10 beste.



TRØTT I TRYNET Alle hjerter gleder seg! Hva smaker bedre enn ny-steke vaffer?



LÆRERIKT – Jeg har et stykke igjen før jeg har rutinen inne i forbindelse med konkurransekjøring, sier Monsen.





▲ **FORNØYD** Tiko peser tungt og er kanskje lettet over at Kjell Bjørnæs har gjort seg ferdig for denne gang.

◀ **ØMME MUSKLER** Osteopat og akupunktør Kjell Bjørnæs i Alta behandler hunden Tikos ryggplaner med osteopati og akupunktur.

### VISSTE DU AT

- Osteopati er et relativt nytt behandlingstilbud i Norge, med røtter i USA.
- Osteopati fokuserer på sammenhenger i hele kroppen for å finne årsaken til smerten, som ofte kan være et annet sted enn der smerten oppleves.
- Osteopati bygger på medisinske fag som anatomi, fysiologi, biomekanikk og patologi.

# Løpsatleter på massasjebenken

Hunden ankom osteopat og akupunktør Kjell Bjørnæs i en bag fordi den ikke kunne gå. Når behandlingen var over, løp den ut.

Osteopat Kjell Bjørnæs har en forkjærlighet hunder. Spesielt toppidrettskunder. De utfordrer fagmannen med muskel- og skjelettplager, veldig likt det menneskene

han vanligvis behandler kommer til Bjørnæs med. Han har utvilsomt en spennende jobb som behandler av både dyr og mennesker med osteopati og akupunktur.

#### Toppidrettsutøvere

– En løpshund er akkurat som en toppidrettsutøver og kan plages med belastningslidelser, nakkeplager, muskelstrekk og ryggproblemer. Muskulaturen kan være for kort og leddene stive. Akkurat som idrettsfolk, sier han.

Det er et par år siden Bjørnæs startet behandling av hunder. Det startet som et eksperiment i forbindelse med en doktorgradsavhandling. Som doktorgradstudent ved Norges veterinærhøgskole studere han skiløpere, mens han benytter hunder som modeller.

#### Kan ikke lure en hund

– Hunder er lett å utføre de osteopatiske teknikkene på. Griser er vanligvis dyremodeller i mange forsøk, men her er de ubrukelige.

De er rett og slett for kompakte. Osteopatene er spesielt interessert i å finne sammenhenger til folks smerter og plager, og behandler ikke bare muskler og ledd, men også bindevevsnettverket i kroppen. De behandler ofte et annet sted enn der smertene sitter.

– Det artige med hunder er at du kan ikke lure en hund til å tro at han er blitt bedre. Her er det ikke noen placeboeffekt til stede. Det utfordrende med dyr er at man må klare seg uten verbal

kommunikasjon. Det er utrolig spennende.

Det som startet som et eksperiment, kan vise seg å bli et etterspurt tilbud til hundeeiere. I tillegg til den manuelle undersøkelsen og behandlingen har han gått til anskaffelse av et eget massasjeapparat beregnet for hunder.

#### Drømmepasienter

– De er løpsatleter. Til forskjell fra mennesker begrenser de seg ikke før de går helt i stå. Stadig

flere eiere tar hundene sine med hit for å få behandling fordi de ser at det virker.

Bjørnæs beskriver dem også som drømmepasienter. De klynker kanskje når de trykkes på ømme punkter, ellers er de fredelige og tilfredse. I dag er det Tiko som får behandling. Han plages med blæra og har også en feil med ryggen. I tillegg til manuell behandling får Tiko også akupunktur for å bli frisk.

– Det er utrolig å se effekten av behandlingen. Vi hadde en hund

som ikke kunne gå og ble båret inn i en bag. Da vi var ferdige, løp han ut. Men dette er ikke hverdagen, sier Bjørnæs.

TEKST: MARIT REIN

## SUMMARY IN ENGLISH

### The rubbing of dogs

The poor dog was brought in to osteopath and acupuncturist Kjell Bjørnæs in a bag because it couldn't move. After the treatment, it ran out on its own legs merrily waving its tail. Bjørnæs treats both dogs and humans. He points out there are quite a few similarities between

his two and four-legged patients. "A racing dog is like any other top athlete. It can easily get muscular disorders, neck problems or back problems, just like humans," he says. He started treating dogs with osteopathy and acupuncture a couple of years ago. It has been quite successful. "Dogs are athletes. But contrary to humans, many dogs won't

stop running till they drop. That's when the owners bring their dogs to me. They know the treatment works," he explains. Bjørnæs call the dogs the optimal patients; "They might whine a bit when I trigger their sore spots. Other than that they are docile and content."



## Trenger flere frivillige

Lyst på en eksotisk opplevelse?

Da kan du melde deg som frivillig til årets Finnmarksløp. – Bli med i et fellesskapet!

Trivsel og samhørighet er en viktig faktor, og det ser vi jo når mange av de frivillige stiller opp år etter år. Ikke alle bor fast i Alta, og ikke alle bor i Norge, så folk reiser gjerne

langveisfra og bruker av ferien sin for å hjelpe til med løpet, sier Arnhild Nilssen, leder for Finnmarksløpets Venner. 350 frivillige har meldt seg, men Nilssen trenger flere.

– Det er behov for frivillige på alle områder; løype, sjekkpunkt, rennleder, infokiosk, depot, start, mål, sekretariat, samband/IT, reklame, løpskiosk, veterinærer, salg av arti-

kler, seremonier, presse, støt-teapparat osv. En trenger ikke spesialkompetanse for å være frivillig for Finnmarksløpet, alle frivillige vil være en nyttig ressurs uansett.

# Startet med en spøk



STARTET MED EN FLEIP Fleipen for 15 år siden har blitt en årviss ferietur til Alta for frivillig Dag Urdal. Foto: Marit Rein

## SUMMARY IN ENGLISH

### It started as a joke

Fifteen years ago Dag Urdal was enjoying the warm summer and the cold beer in Alta. Before he had finished the beer, he had agreed to volunteer for the Finnmark Race. He still does. "It's the companionship, the pulse, the temperature and the

feelings that draw me to this annual springtime event," he explains. During the race, he and a team of volunteers provide the outside world as well as the participants with information from the race. The days and nights are hectic, not unlike what the dog racers experience. "We work 24/7 and there isn't

much time to sleep. Sometimes I feel we're getting close to the edge," he says. Urdal recalls one year when a racer and his dogs entered the finishing area, long after the race was over. "We thought he had called the race off. However, he explained to us that during the race, he was notified that a friend of him

had passed away. After learning this, he decided to call the race off and to set camp," Urdal says. The suddenly, out of the blue, appears a Sámi man at his camp. During their conversation, the Sámi man managed to get the racer back on track, and he finished the race, however behind schedule.

Det startet med en fleip – som nå har vart i 15 år.

Sommeren var varm og ølet smakte godt i Alta da Dag Urdal besøkte byen. Der og da takket han ja til å stille som frivillig på Finnmarksløpet. Siden har han bare fortsatt.

### Samhold og glede

– Samholdet, pulsen, tempen og følelsene rundt løpet er det som trigger meg og mange andre som har Finnmarksløpet som vår årlige ferieyssels, sier Urdal. Til daglig arbeider han som kommunikasjonsrådgiver i Det Kongelige Selskap for Norges Vel. Han har det travelt i hverdagen. I årevis har han valgt å ha det enda mer hektisk i ferien.

Sammen et stort team frivillige betjener han informasjon både inn og ut av Finnmarksløpet de hektiske løpsdagene. Han beskriver døgnsyklusen under løpet mye likt hundekjørerens.

### Helt på kanten

– Vi sover lite og jobber hele døgnet. Selv vi føler nok mange ganger at vi opererer på kanten av vår prestasjonsevne. Men dugnadsånden driver oss. Det er utrolig artig, sier frivilligveteranen som bor i Skjetten.

En av Urdals sterkeste opplevelser gjennom alle disse årene er kjøringen som lenge etter at målgangen var rigget ned og stoben hadde oppsummeringsmøte, kom kjørende inn med spannet i gymsalen der de var samlet.

– Vi trodde han hadde brutt. Så serverer han den sterke historien for alle oss som var samlet!

### Hvor kom samnen fra?

Underveis i løpet fikk han melding om at en kamerat var død. Dette satte ham fullstendig ut og kjøringen bestemte seg for å bryte. Han slo leir i ødemarka for å summe seg litt da en same kom til ham.

– Ut fra intet, sto han plutselig der, forteller Urdal.

– Samtalen med samnen fikk mannen på sporet igjen, og han fullførte. På god overtid. Det var noe med den følelsesladde stemningen... prestasjonen og motet til kjøringen som kom i mål mot alle odds etter at vi hadde pakket sammen.

TEKST: MARIT REIN



HUNDELIV Marit og Magnus åpner gården sin for Finnmarksløpet og etablerer sjekkpunkt Sirma. Foto: Sissel Wessel-Hansen

# Bytter bort kua

For et hundeliv! Oksene i fjøset til Marit og Magnus blir suppe når hundeløpet stopper på gården.

Navnløs og fryktesløs går oksekalven fritt omkring i fjøset i Sirma. Riktig så idyllisk lever den et bekymringsfritt liv og ammer mora når det måtte passe. Det den ikke vet er, at det snart er snipp snapp snute, i den sorte grytet!

**Suppestopp**  
– Det er livets gang. Vi serverer

hundekjøtere og publikum suppe med kjøtt og potet produsert på gården, forklarer gårdbrukerne som kaster om på alt og åpner gården sin for Finnmarksløpet.

Marit og Magnus drifter et hyggelig sjekkpunkt i Tanadalen. Sirma med sine vel 150 innbyggere er tredje siste sjekkpunkt på 1000-kilometeren. Marit og Magnus driver med melkekyr og okser, og har aldri selv hatt hund.

– Men vi har to katter, ler de.

### Publikumstreff

De ville bare at noe skulle skje i den lille bygda. Derfor åpner de gården for hunder og

kjører som vil hvile. Samtlige kjører må imidlertid stanse på sjekkpunktet, som dermed blir et publikumssted med døgnåpen kafé for ivrige tilskuere i Tanadalen. Når kjørerne er kommet til Sirma, har de beste kjørt ifra de lenger ned på lista, så det er liv på sjekkpunktet i tre-fire døgn. Marit og Magnus sørger for å gjøre ære på det siste spannet.

– Vi synes de fortjener en oppmerksomhet for sin tapperhet. I fjor ga vi dem egenprodusert honning, men biene døde i vinter, så vi må finne på noe annet i år.

TEKST: MARIT REIN

## SUMMARY IN ENGLISH

### A place to rest

The young and nameless calf is roaming freely around the barn in the hamlet of Sirma. He's got no worries and feeds off his mom whenever it pleases him. Little does he know that he'll soon turn in to a warm and tasteful soup. «That's the cycles of life,» the Sirma farmers Marit and Magnus explain. During the race they serve warm soup to the racers at their farm. Marit and Magnus wanted

something to happen in their little town of 150 souls. That's why they decided to open their farm for racers and dogs in need of a rest and something to eat. «The racers deserve recognition for being so brave. Last year we served them homemade honey. However, last year all our bees died, so we'll have to figure out something else this year,» the couple says.



TRADISJON Litt sukker på toppen smaker godt.

Nyt en  
villmarksopplevelse!



- Hundekjøring
- Nordlysopplevelser
- Matservering i lavvo
- Kajaktur
- Vandretur
- Bretur
- 3 dagers Villmarkscamp

Tromsø  
Villmarkssenter

Telefon: 77 69 60 02 – Telefaks: 77 69 60 39

mail@villmarkssenter.no

www.villmarkssenter.no

NYE BØKER  
FRA LARS



Lars Monsen  
**Nordkalotten365**

Bli med Lars på 8 ekspedisjoner på Nordkalotten, inkludert det krevende Finnmarksløpet. I tillegg til spennende villmarkshistorier får du kart, tips og nyttig informasjon for dine egne turer i området. Kr 398,-

**FÅ NORDKALOTTEN365 PORTOFRI TTILSEN DT.** Send SMS: BS <monsens365> <navn og adresse> til 2400

ÅRETS  
JULE-  
GAVE



Lars Monsen og Trond Strømdahl  
**Børgfjell**

Børgfjell er vår mest spennende nasjonalpark, skriver Lars og Trond. Les om turene deres og få turruter, kart og masse nyttige tips. Kr 348,-

**FÅ Børgfjell PORTOFRI TTILSEN DT.** Send SMS: BS <bfjell> <navn og adresse> til 2400

www.larsmonsens.com • Tlf.: 22 54 07 00

**LARS**  
Det ville ekstra

# Masi lærer opp avkommene

Lederhunden Masi er best når det gjelder. I år igjen stiller hun med egne valper i spannet.

Masi er en av de tusen spesielle hundene som stiller til start i årets Finnmarksløp. Viss helsa holder for den erfarne løpsatleten som deltar på overtid, for hun har for lengst nådd pensjonsalderen.

#### Enestående 70-åring

– Hun er en utrolig dyktig leder, men hun er 11 år noe som tilsvarer om lag 70 menneskeår. Hun har vært med som leder i Iditarod to ganger, vunnet både Femundsløpet og Finnmarksløpet, forteller hundedeier Bjørnar Andersen. Andersen tilhører eliten i langdistanseskjøring i Norge og bruker Finnmarksløpet som forberedelse til en enda større kraftanstrengelse, verdens lengste hundeløp Iditarod i 2009.

#### Egne valper i spannet

– Jeg kjører Finnmarksløpet for å teste ut et unghundspann. Jeg har et godt spann, men jeg er usikker på hvorvidt det er et vinnerpann, sier Andersen. Nøkternt og avmålt som hundekjører flest.

Det mulige vinnerpannet skal etter planen ledes av Masi som oppsiktsvekkende nok har med seg sine egne avkom i spannet.

– Valper fra Masis fjerde kull deltar i år. Hun har gjort dette før og det fungerer utrolig bra. Hun begynner imidlertid og bli gammel og bestemt, men hun er best når det gjelder, sier Andersen.

#### Best når det gjelder

– Hun redder meg dersom det blir storm over vidda. Da handler det om hundenes erfaring for å finne stikker og spor.

Andersen kan se tilbake på en seier i Finnmarksløpet tidligere. Han nekter å forskuttere pallplassering på forhånd.

– Den gang hadde jeg forholdene på min side. Været er forskjellig hvert eneste år. Dette er et lotteri, uansett.

TEKST: MARIT REIN



BEST Bjørnar Andersen med lederhunden Masi. Hun har nådd pensjonsalderen for lengst, men er fortsatt best når det gjelder. Foto: Finnmarksløpet



AVINOR

Vår visjon er:

«ledende innen sikkerhet og punktlighet i europeisk luftfart»

Ved Alta Lufthavn tilbyr vi følgende tjenester:  
Døgkontinuerlig åpen flyplass • Kafévirksomhet  
Bilparkering med overvåkning

Vi har ledig reklameplass på flyplassen!

Kontakt Avinor:

Telefon: 67 03 49 00 • Telefaks: 67 03 49 01

Adresse: Avinor, Alta lufthavn, 9509 Alta • www.avinor.no

# Idas kamp mot pappa

Ida Jenssen gleder seg til å starte Finnmarksløpet for første gang. Målet er å kjøre fra pappa Hallgeir.

Det høres latter fra hundegården ved Solvang camping utenfor Alta sentrum. Hallgeir (48) og Ida (19) står midt mellom 18 hoppende glade alaskan huskies som løper fritt rundt inne i gården. Snart skal de ut å trene. Igjen. – Vi bestemte oss for å starte Finnmarksløpet etter ulykken, forteller Hallgeir.

## Påkjørt av scooter

Spol tida tilbake til januar 2005: Hallgeir Jenssen er på trenings-tur med hundespennet på Jotka. Det er iskaldt og mørkt. Tre skutere kommer kjørende. Fort. Den ene skuterføreren ser ikke hundespennet. Og kjører rett på Hallgeir. Han blir hardt skadet. Beinene er brukket på tre steder. En stor del av sleden ble knust i sammenstøtet. Hallgeir lå og ventet på hjelp i 15 minusgrader. Han ble fraktet til Hammerfest sykehus.

## Starter sammen

Spol tida fram igjen til årets vinner. Det er tre år siden ulykken. Det går bra med Hallgeir. Nå gleder han seg til å stå på start-streken sammen med Ida.

– Når man har sett døden i hvitøyet, vet man at man må leve mens man gjør det, smiler Hallgeir.

Og livet for Hallgeir og Ida er hundekjøring. Kort tid etter ulykken bestemte de seg for å starte Finnmarksløpet sammen. Så snart Ida var gammel nok til å delta. Det er hun nå.

Ida har levd med hund hele sitt liv. Allerede som liten ble hun og lillesøsteren Katja plassert i sleden bak hundene – og

tatt med på tur sammen med pappa og mamma Helena.

– Jeg var aldri redd. Jeg har alltid likt fart, smiler Ida, mens hun klapper litt på hunden Roxy.

## Nært forhold

Nå har familien både voksne hunder og valper. De fleste topptrente og klar for å starte 500 kilometeren under Finnmarksløpet.

– Vi starter sammen. Men jeg har som mål å kjøre fra pappa, sier Ida og ser med glimt i øyet på Hallgeir.

Far og datter tilbringer mye tid sammen.

– Pappa er engasjert. En alle tiders pappa, sier Ida.

Hallgeir beskriver Ida som uredde og viljesterke. Humøriske kommentarer hager mellom de to.

Til neste år skal Ida flytte fra Alta. For å studere. Dermed blir årets løp spesielt på mange måter.

– Jeg gleder meg til utfordringen. Men jeg er litt bekymret for å kjøre så langt uten noe særlig søvn. Jeg er veldig avhengig av å sove, ler Ida.

TEKST: SISSEL WESSEL-HANSEN



NÆRT FORHOLD Ida og Hallgeir Jenssen har som mål å klare å fullføre 500 kilometeren under Finnmarksløpet. Foto: Marit Rein



MENNESKETS BESTE VENN I år har Ida tatt et friår fra skolegang. Til daglig jobber hun på bensinstasjon. Fritiden fordeles mellom hundestell, hundekjøring og karate.



## Rekord-påmelding

Det går mot rekorddeltakelse. Innen påmeldingsfristens utløp 1. desember i fjor var 131 hundespenn påmeldt til årets løp. Hele 42 av dem kjører Finnmarksløpet for første gang. Til sammenlikning bikket tallet forhåndspåmeldte i fjor så vidt over 100.

Av samtlige påmeldte skal 57 kjøre det lange løpet på 1000 kilometer, mens 74 er påmeldt 500-kilometeren.

All erfaring tyder på at dette blir det største løpet noensinne, for det pleier alltid å komme etteranmeldte kjørere.

## SUMMARY IN ENGLISH

### Ida's race against Dad

Ida Jenssen (19) is looking forward to take part in the race for her first time. Her goal is to beat Hallgeir, her dad.

Three years ago Hallgeir had a bad accident while training with his dogs. He was hit by a snowmobile. Badly beaten and with his leg fractured, he was brought to the hospital.

Now he is doing fine, and he and his daughter, Ida, are ready for this year's race. Ida has lived all her life with dogs, but this is

the first time she is going to take part in the race. 

«Dad is a great person, but I intend to beat him,» she says, adding:

«I am looking forward to the challenge, but I'm a bit worried about taking part in such a long race where I know there won't be much sleep. The fact is,» she admits with a smile, «is that I really love sleeping.»

# Gjestfrihet OG opplevelser

- kun 45 min. biltur fra Tromsø



Naturperlen Sommarøy er et eldorado for opplevelser av mange slag - hele året. Her ute finner du også Sommarøy kurs & feriesenter, et moderne anlegg med hotellrom og naustbuer med høy standard, gode konferansefasiliteter og en utsøkt meny. Besøk våre nettsider, eller ta kontakt for mer informasjon - og vi sender deg vår flotte DVD!

**SOMMARØY**  
Kurs & Feriesenter

Tlf. 77 66 40 00  
www.sommaroy.no • info@sommaroy.no

# Hard kamp om seieren

Tore Bergby er favoritt. Igjen. Bak truer mange sterke navn, i det som blir beskrevet som tidenes tøffeste felt.

**M**arginene i det 1000 kilometer lange Finnmarksløpet minker mellom de raskeste kjørerne i tet. Hele 18 navn har hundekjører Hans Petter Dalby haket ut på årets startliste. 18 sterke navn, som alle kan være med å kjempe om plassene helt i toppen.

## Kamp i toppen

- Du skal gjøre de riktige tingene også når det buttrer imot på det fjerde og femte døgnet. Da har kjørerne minimalt med søvn og hvile i kroppen, sier Dalby som selv ble ranket som nummer en i Norge i fjor. Dalby stiller ikke til start, han har nok å henge fingrene i som ansatt i Finnmarksløpets administrasjon. Kampen i toppen har de siste årene blitt hardere, men tøffere enn i år har det aldri tidligere vært, ifølge Dalby som mener tetsjiktet har hardnet til.

- Forspranget til de definert dyktigste kjørerne har skrumpet inn. Nivået har blitt atskillig høyere, kommenterer Dalby som her gir sin vurdering av hvem som har muligheter til å komme på pallen i år:

## Merk deg disse navnene

■ **Tore Bergby**, Luksefjell: Første gang han kjørte Finnmarksløpet var i 2005. Da kom han på 3.plass. Året etter tok han fjerdeplassen, mens han i fjor klatret helt øverst på pallen som vinner. Bergby har sagt at han skal satse på

Finnmark noen år. Han har nok førsteprisen, hytta, som mål i år!

■ **Harald Tunheim**, Alta: På bakgrunn av de tre siste årenes løp er Tunheim favoritt med sin 2.plass i 2005, seier i 2006 og 3.plass i fjor.

■ **Kjell Brennodden**, Follidal: Gammel ringrev som kjørte til sølv i fjor. Hva mer kan han prestere?

■ **Ralph Johannessen**, Fagerheim: Har to andre plasser fra tidligere løp og ble nummer fire i fjor. Dette er en ambisiøs fyr som jeg tror er sulten på en seier.

■ **Bjørnar Andersen**, Elverum: Har vunnet Finnmarksløpet tidligere. Samme år som treningskompis Robert Sørlie vant i Iditarod. Sammen Sørlie og Kjetil Backen utgjør trioen Team Norway som har vært enere i langdistanseskjøring i Norge i flere år. Nå har forspranget deres krympet. Bare Andersen starter i Finnmarksløpet og er absolutt blant favorittene i forhold til tidligere prestasjoner.

■ **Erle Frantzen**, Valdres: Vant 500 kilometeren i 2006. Hun stiller på 1000 for første gang. Hun er en outsider som kan trone høyt oppe på lista. Det kan bli pallplass!

■ **Bjørnar Hansen Østigård**, Åndalsnes: Ble nummer to i 2003. Han kan ha ambisjoner.

■ **Stein Håvard Fjesta**, Stange: Han skal vi heller ikke kimsse av.

■ **Petter Jansen**, Tufsingdal: Prøver seg på 1000 kilometeren for tredje gang. Han har brutt to av tre ganger. Har vunnet Femunden 600 kilometeren flere ganger. Ambisiøs fyr. Skal han endelig lykkes?

■ **Nina Skramstad**, Hadeland: Tar steget fra 500 til 1000 kilometeren. Serios hundekjører med gode hunder som hun lånte bort til samboer Lars

Monsen i fjor. Innbitt konkurransemenneske! Henne må vi regne med.

■ **Roger Dahl**, Alta: Veteran med desidert flest antall starter. Kjører i år for 21.gang. Har vunnet flere ganger. Kjører tøft og ligger alltid i tet. Skal han lykkes i år igjen?

■ **Trond Ørslie**, Gausdal: Ble nummer to i Femunden i fjor. Har en fjerdeplass som beste plassering i Finnmarksløpet. Har de siste årene deltatt som ekspertkommentator i Finnmarksløpet og er nok sulten på kjøre selv i år.

## Effektivt på sjekkpunkt

En av disse kommer til å vinne årets Finnmarksløp, tror Dalby som likevel ikke tar sjansen på å være hundre prosent kategorisk.

- Det finnes flere navn som kunne vært nevnt. Det er også mange eventualiteter som vær og føre som kjørerne ikke rår over, som også avvjør. I tillegg til smart planlegging av hvile og kjøretid for å hente maks ut av hunder og kjører. Og ikke



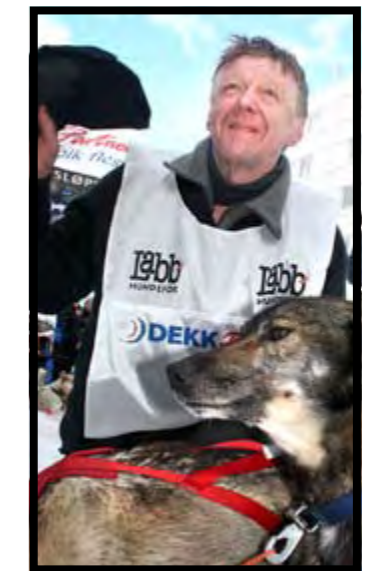
**UTFORDRER** Nina Skramstad utfordrer mannfolkene. Innbitt konkurransemenneske som kan nå den eksklusive førsteprisen. Skjer det blir hun historisk! Som første kvinne til topps på 1000-kilometeren.

minst sjekkpunktrutinene.

Å knappe ned på tida for å få hundene i hvile på sjekkpunktene gir maksimalt tilbake. De mest effektive på sjekkpunkt kan være mellom 15 og 20 minutter raskere enn konkurrentene.

- Med ti sjekkpunkt gir det mellom to til tre timer mer effektivt hvile for hundene. Det kan være avgjørende, sier Dalby.

TEKST: MARIT REIN



**PALLPlass** Harald Tunheim vurderes som en av de sterkeste kandidatene til pallplass. Der har han befundet seg mange ganger.



**VETERAN** Mr. Finnmarksløpet, himself, Roger Dahl! Den mest erfarne Finnmarksløpsdeltakeren stiller i sitt 21.løp. Har vunnet flere ganger. Soleklar favoritt i toppskiktet.



**SPEKULERER** Hundekjører Hans Petter Dalby har tatt en kikk på årets deltakere og konkluderer med at det blir den tøffeste knivingen om titler siden løpets begynnelse.



**FAVORITT** Fjorårsvinner Tore Bergby kan gjenta suksessen fra i fjor! Klar favoritt.



**SULTEN** Ralph Johannessen nådde nesten opp i fjor. Han stiller som sulten utfordrer.



◀ **FILMSTJERNER** Espen Prestbakmo tror årsaken til at han og hundene vant pris er at huskyene virkelig «levde seg inn i rollene». Regissøren berømmer målsevdølen for å ha et fantastisk godt lag med huskyene. Foto: Susanne Noreng

▼ **FILMSCENE** Hundene i en scene filmet i Tamokdalen. Michelle Yeoh til venstre og Michelle Krusiec med hundene Spiro og Malin. Foto: Fra filmen



# Hundene gikk til filmen

## Vant internasjonal filmpris

Espen Prestbakmo og fire huskyer fikk roller i storfilmene «Far North». Nå er de belønnet med pris for «beste hundeopptreden» under London Internasjonale Filmfestival.

**ØVERBYGD (Nordlys):** Den engelsk/franske spillefilmen «Far North», regissert av Asif Kapadia og med kjente skuespillere som Michelle Yeoh og Sean Bean på rollelista, ble spilt inn forleden år i og rundt FilmCamp i Øverbygd i Målselv. Hundekjører Espen Prestbakmo fra Målselv snublet gradvis inn i prosjektet. Først for

å lete etter høvelige innspillingsområder – så ble han engasjert både som skuespiller og for å ta seg av all instruksjon av huskyene som har en sentral rolle i filmen.

### – Utrolig artig

Det var Prestbakmos første medvirkning i en film. Lite visste han at det skulle bli belønnet med

en pris fra en av verdens største filmfestivaler.

– Jeg trudde det bare var tull da jeg sjekket mailen min og så at den ene meldinga etter den andre dukket opp med «congratulations». Det var veldig overraskende, men det er utrolig artig å få en slik anerkjennelse, sier Prestbakmo som har jobbet med hunder i 14 år.

Mye av jobben i filmproduksjonen besto i å finne hunder med rett utseende, som var greie å jobbe med og som var rabiesvaksinert slik at de slapp inn til Svalbard. Han måtte også lære skuespillerne å håndtere hundene.

### Virker ekte

– Under selve innspillingen

gjaldt det å «lese» personligheten til hundene og plassere dem på settet, slik at de reagerte på rett måte. Jeg tror vi fikk prisen på grunn av hundenes ekte måte å reagere på og være med i handlingen, sier Prestbakmo.

Han mener skuespillerens kroppsspråk og måte å bevege seg på også gjorde sitt

til at hundene reagerte riktig i forhold til manus.

To av de fire hundene i filmen fikk Prestbakmo låne av Tina Dahl og Marcos Pocires fra Ramfjorden, den tredje fikk han låne av Tommy Larsen fra Furufjorden og den siste var hans egen.

### Skryt av regissøren

Regissør Asif Kapadia skryter av Prestbakmo og hundenes prestasjon i filmen. – Jeg elsker opptredenene hundene gjør. De ser genuint ut til å føle fare og reagerer på skuespillerne og det som skjer rundt dem.

– Hundene i filmen ble plukket ut og trent av en fan-

tastisk mann. Han jobbet tett med skuespillerne Michelle Yeoh og Michelle Krusiec for å lære dem hvordan de skulle håndtere hundene og hundesleden. Så denne prisen er virkelig fortjent, sier Kapadia i en kommentar til prisen.

TEKST: SUSANNE NORENG



## – Verdifull kompetanse

Svein Andersen (bildet) ved FilmCamp sier prisen er en bekreftelse på den viktige kompetansen som finnes i lokalbefolkningen.

– Den kvaliteten vi på FilmCamp klarer å tilføre filmproduksjonene gir oss et veldig godt omdømme, og det har vi mye å takke lokalbefolkningen for, sier Andersen.

Han forklarer at de får stadig tilbakemelding fra filmproduksjonsteam om at det er fantastiske folk de har jobbet med.

– Vi jobber med alt fra snekkere til rein-driftssamer og folk med spesialkunnskaper om forskjellige dyr. Folket her oppe har en spesialkompetanse på naturen og miljøet. Den generelle velviljen blant er en kvalitet i seg selv.

Andersen tror prisen fra London vil føre til at det ryktes ute i verden at man kan komme til FilmCamp for å finne slik spesialkompetanse.

## SUMMARY IN ENGLISH

### The celluloid dogs



Espen Prestbakmo and his four huskies have parts in the English/French grand-scale movie «Far North». Recently they were awarded best Dog Act at the London International Film Festival. The movie features stars Michelle Yeoh and Sean Bean, and it was shot at FilmCamp in Målselv in Troms county last year. Prestbakmo somewhat stumbled into the movie. He was first hired to help director Asif Kapadia find the right location. Later Prestbakmo was called to do some acting and to handle the dogs, that are so paramount to the movie.

Lille did he know that his debut on the screen would earn him a prestigious award at one of the most important Film Festivals in Europe.

«I first thought people were pulling my leg when they started congratulating me on the award,» the dog breeder tells.

He had to find the right dogs with the right looks and psyche.

«I had to «read» the dogs' personality and mind, and place them accordingly on the set. I believe the dogs and I received the prize because everything is so genuine,» he says. Director Kapadia praises Prestbakmo for his handling of the dogs during the shooting.

«He truly deserves the prize,» Kapadia states.



VETERAN: Harald Tunheim (49) i fint driv.  
Foto: Marit Rein



YNGST: Ida Karlström (22) over målstreken i 2007.  
Debuterte i 500 km-klassen som yngste kvinne noensinne i en alder av bare 18 år.  
Foto: Marit Rein



# Din guide til Finnmarksløpet

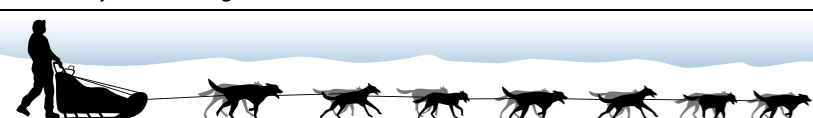
1000 hunder – 1000 kilometer! Europas lengste sledehundløp binder det langstrakte Finnmark sammen fra vest til øst. Gjennom villmark, over vidder, gjennom bygder og byer, i alt slags vintervær, går ferden for over 100 hundekjører og deres hunder.



**500 km (8-spenn)** 8-spenn klassen skal ikke bestå av mer enn 8, minimum 6 hunder ved start, og minimum 5 hunder i mål.

Ut-sjekkpunkt	Navn på etappe	Inn-sjekkpunkt	Distanse	Totaldistanse
Alta	Startetappe	Jotka	53 km	53 km
Jotka	Livnas	Skoganvarre	60 km	113 km
Skoganvarre	Gaissane	Levajok	88 km	201 km
Levajok	Tanaelva	Karasjok	86 km	287 km
Karasjok	Hundevidda	Jergul	69 km	356 km
Jergul	Iesjavre	Joatka	80 km	436 km
Joatka	Målstrekka	Alta sentrum	53 km	489 km

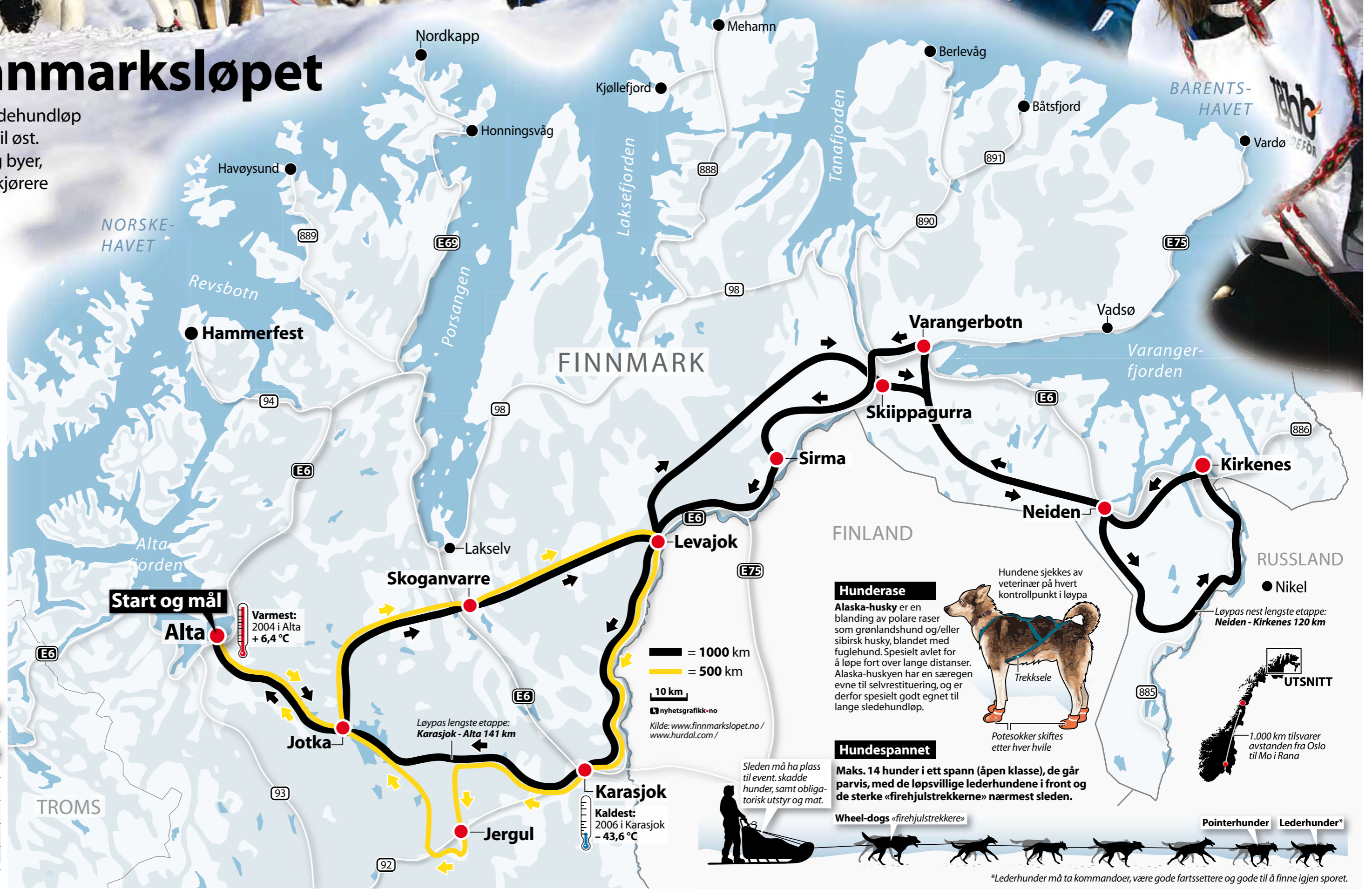
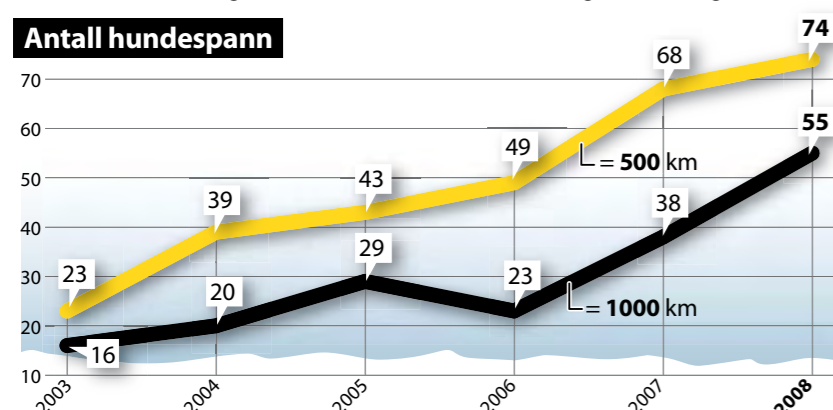
Løyperekord: Elisabeth Edland i 2007, 2 dager 7 timer og 47 minutter, (dette i ny trasé via Jergul).



**1000 km (14-spenn)** Åpen klasse skal ikke bestå av mer enn 14, minimum 9 hunder ved start, og minimum 6 hunder i mål.

Etappe	Ut-sjekkpunkt	Inn-sjekkpunkt	Distanse	Totaldistanse
1	Start	Joatka	53 km	
2	Joatka	Skoganvarre	60 km	
3	Skoganvarre	Levajok I	88 km	
4	Levajok I	Skiippagurra	110 km	
5	Skiippagurra	Neiden I	95 km	
6	Neiden I	Kirkenes	120 km	
7	Kirkenes	Neiden li	70 km	
8	Neiden li	Varangerbotn	88 km	
9	Varangerbotn	Sirma	70 km	
10	Sirma	Levajok li	70 km	
11	Levajok li	Karasjok	86 km	
12	Karasjok	Alta Sentrum	141 km	1051 km

Løyperekord: Harald Tunheim i 2006, 5 dager 18 timer og 18 minutter, (dette er i ny trasé tur/retur Kirkenes). Denne traséen er mye mer krevende enn da løpet gikk på indre strøk, da var løyperekorden nesten ett døgn mindre; Harald Tunheim i 1997, 4 dager 13 timer og 4 minutter.



## Hunderase

Alaska-husky er en blanding av polare raser som grønlandshund og/eller sibirsk husky, blandet med fuglehund. Spesielt avlet for å løpe fort over lange distanser. Alaska-huskyen har en særegen evne til selvrestituering, og er derfor spesielt godt egnet til lange sledehundløp.



Hundene sjekkes av veterinær på hvert kontrollpunkt i løypa

## Hundespannet

Maks. 14 hunder i ett spenn (åpen klasse), de går parvis, med de løpsvillige lederhundene i front og de sterke «firehjulstrekkere» nærmest sleden.

Wheel-dogs «firehjulstrekkere»



Sleden må ha plass til event. skadde hunder, samt obligatorisk utstyr og mat.

Løypas nest lengste etappe: Neiden - Kirkenes 120 km



1.000 km tilsvarer avstanden fra Oslo til Mo i Rana

\*Lederhunder må ta kommandoer, være gode fartsetter og gode til å finne igjen sporet.



## Svanhovd konferansesenter -grenselandets naturlige møteplass

Velkommen til en annerledes konferanseopplevelse i Pasvikdalen.

Vi tilbyr moderne fasiliteter i vakre omgivelser:  
44 rom, auditorium med plass til 80, møterom og grupperom, sauna, kulinariske middagsretter med lokal vri og lokale råvarer, nasjonalparksenter og botanisk hage.

Vi skreddersyr dine møter og konferanser!  
Ta kontakt for et gunstig tilbud!



Bioforsk Svanhovd  
N-9925 Svanvik

Telefon: (+47) 464 13 600  
e-post: Svanhovd@bioforsk.no  
www.bioforsk.no/svanhovd

## Ongajoksetra

Ongajoksetra ligger i villmarka, men samtidig bare 25 km fra Alta Flyplass. Villmarkens fred og ro forsterker opplevelsen av naturen rundt deg.

Kulinariske matopplevelser, vedfyrte badestamp, reinkappkjøring, snøscotersafari og samiske opplevelser er bare noe av det vi kan by på.

Vår målsetting er; den vakreste reiselivsbedriften med den beste maten og den beste servicen i Nord-Norge.

Ta kontakt med oss for et uforpliktende tilbud.

Telefon 78 43 26 00 eller på epost: post@ongajok.no

På vår hjemmeside finner du utfyllende informasjon: [www.ongajok.no](http://www.ongajok.no)



# Unn deg et måltid på *Bios Café*

Storslett • Tlf: 77 76 50 40

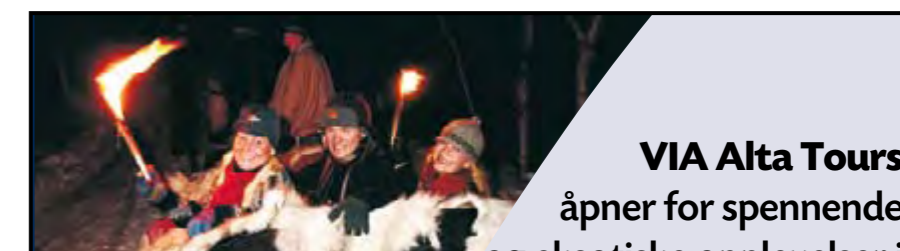
Kvalitetsmeny med råvarer fra Reisa  
Lam - Okse - Kjøtt - Rein - Elg - Div. fisk  
Lokale poteter og grønnsaker - Multer - kantareller - Og mye mere!



Vi tilbyr alt fra kaker og kaffe, deilige småretter, stor kafémeny og fem-retters gourmetmåltid.

Unn deg mat fra kjøkken som bruker de beste og ferskeste råvarer!  
Mmmm... du finner oss i sentrum av Storslett...  
Velkommen

Vinner av «Ganefart» 2006  
Bios er kåret til Norges beste spisested langs veien.



VIA Alta Tours  
åpner for spennende  
og eksotiske opplevelser i

## Europas siste villmark!

Vi legger til rette for en gunstig pakke, som kan inkludere fly, hotell, opplevelser og aktiviteter, med eller uten guide fra Alta Guideservice.

Jenteturer, gutturer, jubileumsturer, ferie/fritid, jakt eller fiske, incentives, kurs-/konferanse eller firmaturer som vil gi deg minner for resten av livet.

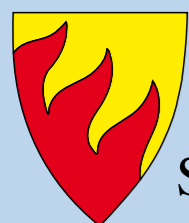
- porten til Finnmarks **Eventyret**



Pb. 1114, N-9504 Alta  
Tel. +47 78 44 95 55  
altatours@via.no  
www.altatours.no



# Vi ønsker deltakerne i Finnmarksløpet 2008 velkommen til grenselandet mellom øst og vest!



SØR-VARANGER KOMMUNE

Finnmark fylkeskommune  
Finnmarkku fylkkagielda

Fylkesordfør  
Runar Sjøstad

## Lykke til med løpet i kulturfylket Finnmark

DER DROGEMER BLIR VIRKELIGHET  
FINNMARK  
FINNMARKKU  
GOINIECUT OLLAIVUET

www.fik.no

## ÅRETS STORE VILLMARKS- OPPLEVELSE I NORD NORGE



På en av landets mest tradisjonsrike villmarksmesser, i mektig natur i den vakre Bardudalen, under snøklede tinder, møtes villmarkinger fra hele landet til stevne!

- \* Salgs- og utstillingsmesse i Barduhallen
- \* Spennende aktiviteter ute og inne
- \* Knivtorg og knivsmier
- \* Tilbud til unge og gamle
- \* Et fantastisk koselig miljø
- \* Nord-norsk lynne - ikke noe stress

**22-år  
med  
villmark**

Vi ønsker utstillere og publikum velkommen til  
**Setermoen den 13. - 15. juni 2008**  
for 22. år på rad

Nord-Norsk Villmarksmesse

Boks 117, 9365 Bardu

Tlf 77 18 12 26 eller 95 73 16 55

E-mail: [villmarksmessa@bardu.net](mailto:villmarksmessa@bardu.net)

Web: <http://villmarksmessa.bardu.net>

## Ut på tur med Nordtro AS

**Komplett sett  
for snørekjøring  
med hund**

**Laika**

- Trekksele str 1-11 (15-60kg)
- Kjørebelt standard
- Strekkline - 3,5 m

**PAKKEPRIS:  
850,-**

(inkl mva og frakt)

Bestill på:  
[www.nordtro.no](http://www.nordtro.no) eller  
tlf: 77 76 55 00

Et kvalitetsprodukt fra:

# NORDTRO A.S





**KILDE:** Informasjon om kommunene, samt kjente navn fra hver kommune er i hovedsak hentet fra wikipedia.no

## VISSTE DU AT

- Alta er Finnmarks største by med sine drøyt 20.000 innbyggere.
- Alta er berømt for helleristningene som ble oppdaget i 1973 og som står på UNESCOs liste over verdens kulturarv.
- Populære Alta Museum ble i 1993 kåret til årets beste museum i Europa.
- Alta har Europas nordligste canyon og en av landets beste lakseelver.

## Kjente navn fra Alta:

- Mikkel Gaup, skuespiller
- Ailo Gaup, freestyle motorcrossøtøver
- Tore Reginussen, fotballspiller
- Frank Jørstad, skuespiller



**HOPPER**  
Bjørn Wirkola, selveste hopp-legenden, kommer fra Aronnes i Alta.



**RÅSKINN** Ailo Gaup, internasjonal freestylekjører, ble i fjor kåret som Årets Nordlending og Årets Idrettsøtøver i Nordlys.



**SKUESPILLER** Alta har fostret mange gode skuespillere. Mikkel Gaup er en av dem.

## Hund på hodeputa

På Rica i Alta kan du drømme deg bort i hund.

Rica Hotel Alta er nyoppusset. Hotellet har fått ny konferansesal med plass til hele 650 personer, nye hotellrom, bar og restaurant.

Og suiter med spennende tema. Et av dem: Finnmarksløpet.

Om du er en av de heldige som sjekker inn på rom 340, kan du sovne på en hundepute. På veggen ser du scener fra Finnmarksløpet.

– Finnmarksløpet er en stor europeisk konkurranse som betyr

mye for Alta-området. Det var helt naturlig for oss å velge løpet som tema for en av suiteene på hotellet, sier salgssjef Hege Hilton.

Etter oppussingen har hotellet fått to suiter og 14 juniorsuiter. Og hele 86 nye rom.

TEKST SISSEL WESSEL-HANSEN



**HUSKY-HOTELLET**  
Salgssjef Hege Hilton vil gi gjestene en liten smak av Finnmarksløpet.

# Camilla og sjokoladefabrikken

Camilla Nielsen har startet verdens nordligste sjokoladeri.

**N**oe så utypisk som en sjokoladefabrik har sett dagens lys i den lille bygda Kviby utenfor Alta. Camilla Nielsen drømte om å starte egen bedrift og syslet med ideen noen måneder før hun reiste på kurs i England. Nå selger hun håndlaget gourmetsjokolade med nordnorske råvarer over hele landet.

## Lokale råvarer

– Multebær, tyttebær, blåbær, krøkebær og forskjellige bærlikører passer utmerket i sjokolade, sier Nielsen som kaller seg en gourmet-freak og som for eksempel synes det er en større opplevelse å besøke gourmetforretninger i utlandet, enn å handle klær og ting.

Hun kan for tiden se tilbake på ett års drift og hun har større etterspørsel enn hun klarer å levere. Butikker i Tromsø, Oslo og Bergen, i tillegg til en rekke steder i Finnmark, selger sjokoladen fra Northern Delights. Fra å ha vært alene om produksjonen, har hun nå opp til tre deltidsansatte i hektiske perioder. Problemet er å skaffe arbeidskraft.

## Reiselivsprodukt

– Jeg skulle gjerne hatt en Willy Wonka her, ler hun, med referanse til den mer kjente fabrikkseieren i Roald Dahls «Charlie og sjokoladefabrikken». I likhet med Charlie har hun levd ut en drøm. Et sjokoladeri i utkanten på toppen av Europa, er det ikke mange som kan tenke seg. Derfor tar hun også imot interesserte besøkende og gjester.

– Vi har butikk her og en lavvo på yttersida hvor vi serverer kaffe og sjokolade. Jeg har et stort ønske om å utvikle reiselivsbiten i produktet, sier Nielsen som egentlig er utdannet innen reiseliv. Hun har også utdanning i engelsk, men er selvlært innen sjokolade. Etter

kurset i England, reiste hun til Frankrike på kurs. Hun har også hospitert hos en sjokolademaker i Danmark.

## Håper på eksport

– Det gir nyttig inspirasjon og kunnskap. Min idé er å lage det jeg selv liker. Og det avhenger av dagsformen. Samtidig er det viktig å ikke bli for kreativ slik

at jeg får for mange produkter i sortimentet. En av favorittene er salte, brente peanøtter som trekkes med melkesjokolade.

Søtsakene fordrer store investeringer. Godt og vel 900.000 kroner har det kostet å bygge opp Northern Delights, og nye utgifter venter.

– Vi begynner å få dårlig plass. Foreløpig bruker vi mer penger

på oppbygging enn vi tjener, men målet der framme er selvsagt å tjene penger på delikatessene, sier Nielsen som håper Northern Delights en gang også vil starte eksport.

TEKST: MARIT REIN



**DRØMMEN** Camilla Nielsen lever ut drømmen og produserer sjokolade sammen Unni Vasskog i selskapet Northern Delights. Foto: Finnmark Dagblad

## SUMMARY IN ENGLISH

### Camilla and the chocolate factory

Camilla Nielsen runs the world's northernmost «chocolatery» in the little town of Kviby outside Alta. The chocolate is made exclusively from regional Norwegian raw material, and is sold all over

the country. «Cloudberries, cranberries, huckleberries, crowberries and berry liqueurs go perfect with chocolate.» Camilla says. She's been running the chocolate factory for about a year, and demand is good in her Northern Delights stores nationwide.

Camilla is self made and self taught when it comes to making chocolate. Business is busy and she is very happy. But she needs more hands. «I would have liked to have Willy Wonka working with me,» she laughs.



**UTEMENNESKE**  
Finnmarkingen er et ekte utemenneske som klarer seg på fjellet uten dusj og luksus, mener Christina Soløy. Foto Sunniva Sollied Møller

## Love from Alta

**Navn:** Christina Soløy (18)  
**Stilling:** Student

noe man kan oppleve hver dag.

### Hva er planene for i dag?

– Først skole, så hjem for å gjøre lekser. Så må jeg prøve å rydde litt for en gangs skyld. Jeg syns synd på samboeren min, det er så fryktelig rotete!

### Du får gjester. Hva ville du vist en turist i Alta?

– På vintertider er det utrolig mye man kan vise. Ishotellet er en selvfølge, der man sover på is-senger, drikker fra is-glass, og lever i et is-hus. Så ville jeg tatt vedkommende med på scootersafari. Mange har kanskje ikke kjørt scooter før, og sammen med Finnmarksnaturen kommer det forhåpentligvis til å bli en opplevelse de kommer til å huske. Ellers er Borealis of Finnmarksløpet absolutt og anbefale, men dette er arrangementer som har faste datoer, og er ikke

### Hva ville du skjult?

– Ville ikke tatt de med til Elvebakken. Dette er på grunn av de stygge bygningene. Dette gjelder egentlig hele Alta, kjedelig arkitektur med firkantede mursteiner og etterkrigshus. Jeg ville heller ikke tatt de med til Kronstad. Alta er egentlig en fin by, ikke for stor og ikke for liten, men trekkes ned på grunn av arkitekturen.

### Hva er en finnmarking?

– En tøffing! Ekte utemennesker, som klarer seg på fjellet uten dusj og luksus. Den optimale finnmarking er scooter, hus, to biler og hytte i Gargia eller Bollo.

### Hva er det beste med Finnmark?

– Midnattssol og nordlys, og den spesielle naturen. Den er så vill og uberørt, skikkelig jakt natur.

## Må oppleves!



**MATFESTIVAL** Smaken av Finnmark! Den kan du bli bedre kjent med på årets matfestival.

### BOREALIS VINTERFESTIVAL

Det er vinterfest i Alta når Finnmarksløpet går av stabelen. Få med deg matfestival, utendørs teater, scootercross, Studentuka – kort sagt det syder av stemning i Finnmarksbyen ei hel uke til ende.

Borealis Alta Vinterfestival, er en årlig festival som arrangeres i Nordlysbyen Alta i mars måned. Festivalen støttes økonomisk av Alta kommune.



**UTROLIG HISTORIE** Halde-toppen må oppleves!

### FORSKNINGENS VUGGE

Unn deg en spesiell fjelltur opp til vitenskapens arnested i Finnmark. På Haldetoppen ble landets første nordlysobservatorium etablert på slutten av 1800-tallet. Observatoriebygningene ligger fortsatt på den 912 meter høye toppen. Og det var her Kristian Birkeland lanserte sin teori om Nordlyssets hemmelighet, oppe på samenes hellige fjell. Det ble drevet nordlysforskning og værobservasjoner her. I tillegg til observatoriebygningen ble det oppført en hovedbygning med 4 leiligheter og kontor, og på det meste bodde det 3 barnefamilier på Halde. Legg turen innom Alta Museum først og se den flotte utstillingen av livet på Haldetoppen.



**ISHOTELLET** Norges første ishotell, Alta Igloo Hotel, ligger like utenfor Alta sentrum.



**HELLE-RISTNINGENE** Helleristningene i Alta står på verdens kulturarvliste.

# Kort og godt, kaldt og rått



**HOTPINK** Linn viser frem en rosa tube-kjole. Navnet hun har gitt den er «Barbie Brain» – Dette er rocka hippie-tech glamour. Gir janteloven et spark i rævva, sier designeren selv. Tilbehør: Snorloe og pelsvotter.

## Her, på skøyteisen i Alta, gir Linn Henriksen (23) blanke i janteloven.

– I Norge står janteloven veldig sterk ennå, erklærer den 23-årige designeren over en kopp svart kaffe på en av Altas kafeer.

Det er mandagsformiddag i desember. Sterk kuling feier over et snøfritt Finnmark, som omhylls av vintermørke. Stearinlysene på kafebordene gir adventsstemning. Det er lunt.

– Om jeg har følt det selv? Ja. Noen kommer jo med positive tilbakemeldinger, men jeg har kjent janteloven på kroppen både i jobb og ellers.

En alvorlig mine drar over 23-åringens ansikt. Før hun igjen sprudler.

– Hvis du har vilje til å lykkes kan du bo hvor som helst, sier Linn Henriksen.

Vi er ved sakens kjerne: Linn Henriksen, ektefødt Alta-jente, har for bant seg på å lykkes. Når du leser dette har hun akkurat kommet i gang med firmaet sitt; Imagement. Designeren skal leve av å skape omdømme for andre. Hvordan? Vel, eksempelvis ved hjelp av klær – naturlig nok.



**STYLING** Linn Henriksen (23) gjør siste finpuss før fotosesjon med Nordlys' fotograf. Her sminkes Sunniva Sollid Møller.

### – Gir alt

Noen timer seinere. Vi står på skøyteisen ved Bossekop skole. Kulingen biter fra seg, og river i vannhinna som har lagt seg over isen i mildværet. Ungene er på veg hjem nå. En liten jente snurrer rundt på banen som er badet i flomlys.

Nordlys har bedt Linn vise leserne hva hun snakker om. Med seg har hun venninnene sine, Sunniva Sollid Møller (17) og Benedicte Lyng (18). Sammen viser de tre frem 23-åringens kreasjoner.

La det være sagt: Vi snakker ikke snascotermote. Tenner og knær hakker mellom latter og et og annet inspirerende tilrop til øyeblikkets modell.

– Linn gir alt. Hun har virkelig funnet rett hylle, erklærer Sunniva Sollid Møller gjennom finnmarks-været.

### Det genuine

Tilbake til samtalen ved kafebordet noen timer tidligere.

La oss gå litt mer i detalj: – Hva som inspirerer, svarer og spør Linn Henriksen.

De går noen sekunder før hun utdyper:

– Det er vel flere ting. Jeg lar meg

inspirere av det genuine, av det å være ute i naturen, impulser fra reiser. Selv leketøy og godteri gir meg inspirasjon, sier 23-åringen.

### Film-suksess

Du har kanskje sett noe av det hun har laget før. Bildene av «Kill Buljo»-kostymene ble gjengitt i en rekke aviser. Design-oppdraget den gang falt helt naturlig.

Hun er søsteren til en av opphavsmennene bak det finnmarkske humorfenomenet, Stig Frode Henriksen (33).

Siden har det blant annet blitt design og produksjon av antrekk til jentebandet Cyaneed da de deltok under Amanda-prisen i 2007.

Cyaneed sto bak filmmusikken i «Kill Buljo».

Og Linn skal også designe for neste film fra broren Stig Frode og kompis Tommy Wirkola: Grøsseren «Rød Snø» som trolig blir å se på kinolerret mot slutten av 2008.

### Støtte

I mellomtiden skaper hun sin egen virksomhet. Forretningsplanen for Imagement laget hun som deltaker i prosjektet Europrise, en gründerutdanning i regi av høgskolene i Nord-

Norge og Innovasjon Norge.

Planen ga henne for øvrig en sjekk på 20.000 kroner for beste dokument. Pengene står på bok og skal brukes i New York.

Siden har hun blant annet fått økonomisk støtte fra Alta kommune.

– Utrolig bra, sier designertalentet.

### Film med Gaup

Neste prosjekt blir Barents Fashionweek i Kirkenes på nyåret, blant annet støttet av Barentssekretariatet gjennom programmet Young entrepreneurs in Barents. Unge designere fra

Nordkalotten møtes til fremvisning og workshop. Linn Henriksen er en av motorene.

Det hele skal dokumenteres av Nils Gaups produksjonsselskap i filmform.

– Visjonen er å dra nytte av kulturene på tvers av landegrensene. Det ligger eksempelvis mye å hente i de samiske, forteller 23-åringen, som understreker at hun ikke snakker om samekofter.

– Enkeltelementer, forklarer hun.

### Vil lykkes

Vil hun lykkes utenfor de etablerte motemiljøene, her i Alta, Nordlys-

byen langt mot nord?

– Klart. Jeg trives her. Det betyr ikke at jeg skal sitte i Alta dag ut og dag inn. Jeg kommer til å reise ut ofte for å hente impulser, sier Linn Henriksen.

Som håper og tror hun er i ferd med å skape arbeid – på sikt – til flere enn seg selv.

TEKST: ANDERS OPDAHL  
FOTO: TORGRIM RATH OLSEN



**STYLISH** Minikjole med teksten «I am a very stylish girl». – Den ble laget til Amandapris-utdelingen. Teksten er en replikk fra min favorittfilm «Breakfast at Tiffanys» forteller Linn. Modell på bildet: Benedicte Lyng (18).



**SUPERHELT** Sunniva i en stylish superhero-drakt. Moonboots og bangles fra rundt om i verden er obligatorisk tilbehør, mener Linn Henriksen. – Dette skal inngi selvtillit.

## SUMMARY IN ENGLISH

### Forward in style

Alta-born Linn Henriksen (23) is heading high, and she won't let anyone stop her. She has just put up her own business - Imagement. The young designer is destined to build other people's image, by means of clothes and styling.

She has already claimed her spot in the sun by creating the costumes to the movie «Kill Buljo». Further she created the costumes for the Norwegian girl band Cyaneed.

Linn is determined to stay in Alta - she likes her hometown. However, she travels all over

to get inspiration. That comes in handy. She has yet another movie coming up; she is going to design the costumes for the coming Norwegian thriller «Red snow».





## VISSTE DU AT

- Porsanger kommune dekker 4873 km<sup>2</sup> og har 4141 innbyggere.
- Kommunen omkranser Porsangerfjorden, som er Norges fjerde lengste med sine 123 km.
- Porsanger kommune har 3 store lakseelver, Stabburselva, Lakselva og Børselva.
- Stabburselva ligger omkranset av verdens nordligste furuskog i Stabbursdalen Nasjonalpark.

## Kjente navn fra Porsanger

- John Persen (1941) er samisk komponist.
- Hans Kristian Amundsen, sjefredaktør i avisa Nordlys.
- Lars Iver Strand, fotballspiller. Spiller nå for Vålerenga.
- Synnøve Persen, kunstner.
- Ole Nilsen Ravna (1841-1906), deltok på Fridtjof Nansens ekspedisjon på ski over Grønland i 1888.



**KUNSTNER** Synnøve Persen er en av landets anerkjente kunstnere.



**FOTBALL** Lars Iver Strand, tidligere viktig TIL-spiller ble i fjor kjøpt av Vålerenga.



**STEMME** Nordlysredaktør Hans Kristian Amundsen er en viktig stemme fra nord.

## Midnattsrock

Midnattsrocken er en stor festival som arrangeres på Brennelvneset i juli måned. Hit kommer lokale musikere og kjente nasjonale og internasjonale stjerner. I tillegg

har stjerner fra Idolkonkurransen funnet veien til Lakselv de siste årene, der de har avholdt familiekonserter på Brennelvneset i etterkant av Midnattsrocken.



**POPULÆRT** Midnattsrocken arrangeres hver juli på Brennelvneset.

## Tre stammers møte

Porsanger kommune er den eneste kommunen i Norge som offisielt har definert seg som trekulturell og -språklig. Dette til tross for at det finnes flere kommuner med samme kulturelle bakgrunn. Porsanger arbeider kontinuerlig med tiltak for å synliggjøre de

tre kulturene. Porsanger kommune en av de få kommunene som har påtatt seg en pådriverrolle for kvænsk språk og kultur. I Porsanger kommune ligger Samisk språk- og kultursenter samt Kvæntunet, som er verdt et besøk!

# Helt Harley!



**TRIVES** Regnskapsførerne Anne-Kari Iversen (til høyre) og Elin Aslaksen driver regnskapsbyrå i Lakselv og trives med det. Foto: Tor Kjetil Kristoffersen

## Love from Porsanger

**NAVN:** Anne-Kari Iversen (43)  
**STILLING:** Autorisert regnskapsfører. Er daglig leder for Økonomiservice i Lakselv, men er etter eget utsagn mer «daglig» enn leder. Kommer opprinnelig fra Alta, men har vært porsangerværing de siste 11 år.

«årstider». Filmen er laget av Anstein Mikkelsen og viser natursyn, naturbruk og naturforståelse inspirert av de samiske årstidene. Har vi mer tid igjen etter filmen, ville jeg dratt til den andre siden av fjorden, og vist frem Silfar canyon i Børselv. Den er kjempeløst!

**Hva gjør du i dag?**  
– I dag er jeg på jobb, men i ettermiddag skal det bli tid til litt juleforberedelser. Så skal jeg luften hunden «Nåste Pluto» (Stjerna Pluto på samisk), som er en irsk setter. Jeg jakter ikke selv, men har rett til å luften jakthunden, ler Anne-Kari.

**Hva ville du skjult?**  
– Vi har ingenting å skjule eller å skjennes over i Porsanger!

**Hva er en finnmarking?**  
– Det kommer kjapt: - Et ekte menneske! Vi er lett-vindte, åpne og ærlige mennesker, de fleste av oss som bor her. Vi er snille med hverandre, og med de som besøker oss.

**Hva ville du vist en turist i Porsanger?**  
– Jeg ville dratt til Stabbursdalen og først viste frem den vakre dalen, så til naturhuset, slik at besøket mitt fikk se filmen Skábma - tanker om åtte

**Hva er det beste med Finnmark?**  
– Det beste er naturen og folkene som bor her. Her er det god plass til oss alle.



**◀ KJÆRLIGHET** Roger Erlandsen på sin baby! Harley-miljøet i Porsanger er stort.

**▲ MEKKING** Harley Davidsonen får smake vinkelsliperen.

## I Porsanger med knapt 4.200 innbyggere ruller det over 20 Harley Davidson motorsykler.

**R**oger Erlandsen er en av de mest engasjerte. Han går løs på sin baby med både sveiseapparat og vinkelsliper for å gjøre den mest mulig unik.  
– Det begynte i 2002 med en Harley Sportster. Før det hadde

jeg hatt «japsesykkel» en stund. Men det er Harley som er motorsykkelen rett og slett. Du får en litt annen kjøreepplevelse. For med en japsesykkel er det lite lyd og lite glede. Og lite å se på. Da er det noe annet med Harley, og særlig når du begynner å bygge litt selv. Det er det som er skøy.

**Runder med vinkelsliper**  
Vi treffer Erlandsen på verkstedet i Lakselv som han driver sammen med kompisen Rene Alfarrustad. I et hjørne ligger det en haug

med motorsykkeldeler, og midt på gulvet står en lang doning på to hjul, som får smake en runde med vinkelsliperen. Vi føler oss nesten hensatt til til Orange County i USA, hvor stadig nye monstersykler fødes.  
Men Roger Erlandsens forsikrer at han slett ikke er inspirert av motorsykkelbyggerne Paul junior og senior som mange følger på tv-kanalen Discovery.  
– Jeg hater den serien. Det er bare tull det de viser på tv. De gutta har plasmaskjærere og

annet utstyr for millioner av kroner. Klart det ser lett ut å bygge sykkel da. Det er noe annet med oss som må stå med handfil til 25 kroner og gnikke i timevis før vi blir fornøyd med resultatet.

**Krom og skinnende lakk**  
For to år siden kjøpte han babyen, som forhåpentligvis blir ferdig til kommende sommer, med krom og skinnende ny lakk. Nå ser den mer ut som en haug med skrap.  
Sykkelen ble kjøpt fra

Drangedal; fra Sputnik-land, og var kjørbare da den kom til Lakselv på en palle.  
– Det ble et ukristelig første møte, med mye bannskap og en ødelagt fot som resultat. Du skjønner; motoren slo tilbake da jeg skulle kickstarte den første gang. Så det ble til at jeg måtte få den slept i gang med bil.  
Erlandsen ler så han rister over egen dumskap.  
– Må nok ha en prest hit for å velsigne sykkelen før jeg starter den neste gang.

Motorsykkelen har for øvrig vært skrudd fra hverandre minst 20 ganger siden den havnet i Erlandsens mekanikernever.  
– Jeg er redd dette er i ferd med å bli et evighetsprosjekt, smiler han.

TEKST OG FOTO: TOR KJETIL KRISTOFFERSEN

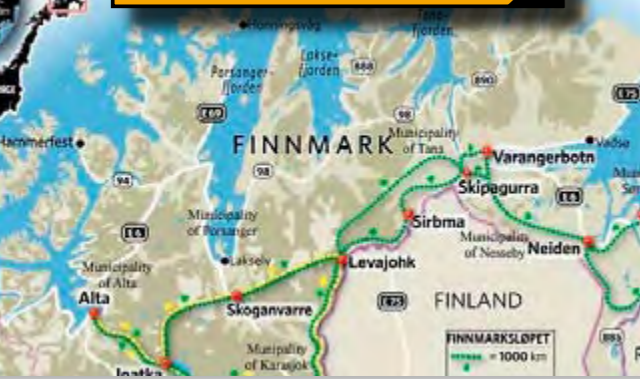
## SUMMARY IN ENGLISH

### Hooked on Harley

In Porsanger there are only 4,200 inhabitants. Nevertheless, more than 20 Harley Davidsons roll the roads of Porsanger. Roger Erlandsen is one of Porsanger's most dedicated bike owners. It all started for Roger back in 2002 when he got a Harley Sportster. «I used to have a more posh bike before, but when I got my Harley it all changed,» he says.

He runs a shop with his friend Rene Alfarrustad. In a corner of his shop, there are a lot of bike parts and another huge Harley, which he bought two years back. He is continuously working on the old bike, and he tells us it has been taken apart at least 20 times. His aim is to get it ready by summer so he can roam the roads of Porsanger with yet another Harley.





## VISSTE DU AT

- Karasjok er Norges nest største kommune i utstrekning med et areal på 5 464 km<sup>2</sup>.
- Innbyggertallet i Karasjok er om lag 2 800 personer. Viktige næringer er reindrift, jordbruk og utmarksnæringer. Offentlig forvaltning og tjenesteyting sysselsetter flest arbeidstakere i kommunen.
- Rundt 80 % av kommunens innbyggere er samisktalende.

## Kjente navn fra Karasjok:

- Samuel Balto og Ole Nilsen Ravna, krysset Grønland med Fridtjof Nansen i 1888.
- Kirsten Svineng også kalt mamma Karasjok. Kjent for sin omsorg for de serbiske krigsfanger som var plassert i tyske fangeleirer i Karasjok under krigsårene.
- Mari Boine, internasjonal artist.
- Iver Jåks, billedkunstner og skulptør
- Sverre Porsanger, skuespiller. Du husker vel samegutten Ante på barne-TV?
- Halvdan Nedrejord, musiker



**INTERNASJONAL** Mari Boine har markert seg som en stor kunstner i mange år.



**HYLLEST** Da Iver Jåks ble 70 år i 2002 ble han hedret med utstillingen «Hyllest til Iver Jåks» i Nordnorsk Kunstmuseum.



**MAMMA KARASJOK** Kirsten Svineng sammen med daværende statsminister Einar Gerhardsen og den jugoslaviske presidenten Josip Tito

## Viktige år for Sámi Radio

- 1946 NRK starter faste samiske radiosendinger. 20 minutter i uka.
- 1965 Sámi Radio starter faste samiske radiosendinger 5 minutter hver dag.
- 1976 Produksjonen av samiske sendinger flyttes fra Tromsø til Karasjok.
- 1984 Sámi Radio får sitt eget kringkastingshus i Karasjok.
- 1990 NRK etablerer samisk fjernsynstilbud
- 1991 NRK starter med faste samiske barneprogrammer i fjernsyn.
- 1991 Sámi Radio starter prøvesendinger på det digitale sendernet, DAB.
- 1999 Sámi Radio initierer samarbeid med andre urfolkskringkasterer for å styrke dekningen av urfolksspørsmål i egne sendinger og i NRKs programtilbud for øvrig.
- 2006 NRK og svensk fjernsyn starter samproduksjon av samiske barneprogrammer for fjernsyn, Månáid TV. Finland kom med i samarbeidet i 2007.

## Må oppleves!

**SAMETINGET**  
November 2000 fikk Sametinget sin egen bygning - 11 år etter opprettelsen av same-nes eget parlament. Arkitektene Stein Halvorsen og Christian

Sundby vant arkitekt-konkurransen om Sametinget med sitt utkast kalt 69,3° NORD. Dermed fikk også bygda en arkitektonisk perle, en attraksjon som må ses.



**I PLENUM** Ta deg tid til et besøk inne i bygningen. Her fra Sametingets plenumssal.

**SÁPMI**  
Sápmi er en samisk kulturpark som presenterer den samiske kultur og historie på en engasjerende, lærerik og underholdende måte. Ta turen inn og få med deg «Stálabákti» (Åndenes fjell), det magiske teateret. Her inviteres vi inn i samenes

kultur, historie og mytologi. Historien brer seg utover fra filmlerretet og videre ut i kinosalen og gir deg en følelse av å befinne deg midt inne i handlingen. Kanskje kan historien bidra til å forstå din egen plass i naturen og verden omkring deg?



**SÁPMI:** Her kan du oppleve magisk teater.



**PÅSKEFESTIVALEN**  
Også Karasjok arrangerer påskefestival med aktiviteter og underholdning. Nyt også skiterrenget i preparerte løyper i bygda.

**FESTIVAL** Lassokasting – en legendarisk påskefest-konkurranse på vidda.



**SAMISK BARNETV-ONKEL** Barna elsker dum-smille Norleif Kråkmo når han tabber seg ut i samspill med barn. Foto: Sissel Wessel Hansen

# Populær barne-TV-onkel

Norleif er skrytete, lat og slu. Akkurat som Donald mislykkes han ofte i det han gjør. Barn og voksne elsker ham. Kanskje derfor?

– Jeg er en selvskrytete voksen og driter meg ofte ut i samspill med barn. Barna elsker dumme voksne, sier samisk barne-tvs populære programleder Norulf Kråkmo og legger til:  
– Syrlige tunger vil ha det til at jeg ikke spiller, jeg er slik!

**Krevende publikum**  
Latteren sitter løst når Sameradioen i Karasjok sitt barne-tv-team spiller inn episoden som handler om bjørn. Kanskje har de verdens morsomste jobb. Men også krevende, for barn er et finspist publikum. De tar ikke til takke med hva som helst når de skal underholdes på fjernsyn. En utstoppet bjørn dras over studiogulvet. Norulf hopper til og blir skremt. Han tror dyret er levende... tøffingen skjelver før han oppdager at det bare er vaktmesteren som flytter på ting.

**Språket er viktig**  
Månáid TV er først og fremst underholdning og kunnskapsformidling, men også språk og kultur. Tilbudet er viktig for å bevare og utvikle det samiske språket. 20 prosent av det sameradioen produserer for fjernsyn er barne-tv. Det startet i 1991 da NRK innførte faste samiske barneprogrammer i fjernsyn. I 2006 gikk de inn i samproduksjon med svensk fjernsyn og i fjor hektet finnene seg på.  
– Språket er utrolig viktig i våre programmer. Det veier nok tyngre her enn i norske produksjoner. Jeg får medfart av språkkonsulenten dersom jeg snakker feil, sier Norulf som synes han har verdens artigste og viktigste jobb.



**MORSOMT** Verdens morsomste jobb! Samisk barne-TV produseres i Karasjok og har en viktig rolle som språk- og kulturformidler.

**Underholdning for voksne**  
Han kom inn som et nytt friskt pust som programleder sammen med mer erfarne Ante Siri og Ingir Ane Báhl. Han mener selv han opererer i et hårfint grenseland med rollefiguren sin.  
– Voksen arroganse provoserer. Jeg er ofte i samspill med barn. I tillegg er det viktig at barna får sympati med barna jeg spiller mot, ikke med meg, sier han og røper samtidig at drømmen er å kunne lage underholdning for ungdom og voksne også. På samisk.

TEKST: MARIT REIN



**ENGLER I SNØEN:** Hans Adrian Holmestrand (9) og Martin Ness Markusson (8) elsker snø og vinter.

## Love from Karasjok

**Navn:** Hans Adrian Holmestrand (9) og Martin Ness Markusson (8)  
**Stilling:** skoleelever

– Hva holder der på med nå?  
– Vi er akkurat ferdig med skolen. Vi er beste-kompiser, så nå skal vi hjem til Martin å leke snøballkrig.

– Lekene våre. Ikke alle i hvert fall, de vi er mest redd for. Lekescooteren min ville jeg gjemt.

– Dersom dere fikk tilreisende gjester til Karasjok. Hva ville dere vist dem?  
– Sametinget, for der jobber pappa. Det er en spesiell bygning og vi har også vært på besøk der da vi gikk i barnehagen. Så skulle vi vært ute og lekt med rattkjelken eller på ski. Snorekjøring bak scooter er kjempeartig. Men da ville de kanskje har ramlet av, for det går veldig fort!

– Hva er en finnmarking?  
– En som bor i Finnmark som er lys og høy og samer som er litt mer brune. Det er en som fikser tingene sine selv og reparerer ting. For eksempel når du er på fjellet og scooteren klikker, da må du kunne reparere.

– Hva er det beste med Finnmark?  
– At vi har snø så lenge og at vi kan kjøre snøscooter om vinteren og båt på elva om sommeren. Det er gøy!

– Hva ville dere ikke vist fram?

## SUMMARY IN ENGLISH

### A popular bungler

Just like Donald Duck, Norleif often fails at what he is doing. He is a big mouth, he's lazy and sly. Hence the children love him.  
"I brag a lot, and when playing with the children, I often screw up. The children love stupid adults," states Norleif Kråkmo, famous Sámi TV host at the National Norwegian Broadcasting's (NRK) children's department. He adds ironically: "Rumors have it I am type cast..." There's a roll of laughter at NRK's Sámi department as the crew is

shooting a new episode. Obviously a fun job, but also quite demanding; children won't do with just anything on the box.  
Månáid TV, as the show is called, is all about entertainment and education, but also language and culture. The program is paramount in keeping and developing the Sámi language. Some 20 per cent of NRK Sámi's total production is aimed at children. It all started in 1991 when NRK introduced children's shows in Sámi on a regular base. In 2006 they started co-producing with Swedish Television. Last year even Finnish Television joined in. "Language is a key point in the

show. It is probably more important so than in productions in Norwegian. If I slur or make linguistic errors, our language coach is there to correct at once," Norleif explains, adding he probably has the funniest and yet most important job there is.  
He is knows he is walking a thin line with his character. "Adult arrogance will certainly provoke. I often interact with children, and it's important that the children that I'm playing with are the ones who get the sympathy, not my character," he states, adding that he dreams of producing show for both teens and adults – in Sámi.

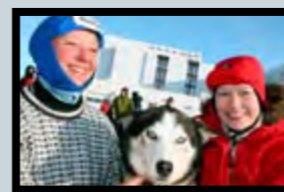


## VISSTE DU AT

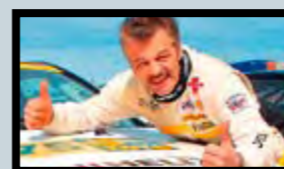
- Tana kommune, Deanu gielda, er et geografisk og kommunikasjonsmessig knutepunkt i Øst-Finnmark.
- Innbyggertallet er om lag 5.800.
- Kommunen hører til forvaltningsområdet for samisk språk.
- Med sine 330 km er Tanaelva Norges 3. lengste elv og danner riksgrense mellom Norge og Finland.

## Kjente navn fra Tana

- Helga Pedersen, fiskeriminister
- Kristin Størmer Steira, skiløper
- Martin Schanche, rallycrosskjører



**FISKERIMINISTER**  
Helga Pedersen åpnet Finnmarksløpet i 2006. Her sammen hundekjører May Connie Johansen.



**MR.RALLY** Rally-esset Martin Schanche er og blir en av Tanas store sønner.



**SUKSESS**  
Tanajenta Kristin Størmer Steira gjør suksess i skisporet.

## Tanaelva

Tanaelva, på Deatnu, Teno («Storelva»), er ei 348 lang elv, den femte lengste i Norge som renner gjennom og i . Over 256 kilometer av elva utgjør til . Som elvas kilde regnes sammenløpet av elvene og , ca. 14 km øst for tettstedet Karasjok og rundt 3 km nord for den finske bygda . Spesielt for

Tanaelva er drivgarnsfisket og stengselsfisket. Elva er kjent for og er den største lakseelva i . Tanaelva har verdensrekorden for den største tatt på stang. Den veide 36 og ble tatt i . Spesielt for Tanaelva er drivgarnsfisket og stengselsfisket.



**DRØM** Arvid Wiik fra Kvaløysletta fikk oppleve drømmen å fiske i Tanaelva.

## Rastegaissa

Liker du å gå i fjellet er det myteomspunne og vakre fjellet Rastegaissa på 1067 en opplevelse. Turen starter fra Levajok.

## Polmak kirke

Interessert kulturhistorie? Unn deg et besøk i den stemningsfulle kirka i Polmak. Det er en langkirke bygd i 1853 med 120 sitteplasser. Altertavla er fra 1626 og ble påbygd 1959. Polmak kirke er en av de svært få kirkene i Finnmark som sto igjen etter krigen.

# Esthers univers

En dag fikk sosialsjef Esther Utsi et syn. Dermed sa hun opp jobben og startet sitt nye liv. Som healer og gjestegårdsdriver.

Året var 1997 og det var hennes døde pappa som talte til henne. I flere år hadde hun jobbet som sosialsjef i Tana. Hun var styrt av krav til budsjett og rasjonalitet. Hun var sliten. Men ikke så sliten at hun ikke lyttet til pappaens stemme. Hun sa opp jobben, og startet Polmakmoen Gjestegård på gården til bestemoren Ellen. Siden da har hun hjulpet mange. En travhest, fotballaget Molde som for noen år siden holdt

på å rykke ned fra eliteserien. Hun har hjulpet gjester som har kommet til gjestegården. Og seg selv til et liv i balanse. Travelt, men riktig. – Ingen kommer hit tilfeldig, sier Utsi.

**Stjernegamme**

Heller ikke Utsi, som lyttet til stemmene fra ånde verden som fortalte henne at hun måtte velge et annet liv enn det hun levde.

Hun er ikke lenger en utbrent og sliten sosialsjef i utakt med seg selv. Nå har hun det godt. Og travelt. Hun driver gjestegården alene.

Det blåkalde lyset har lagt seg forsiktig over gammene. Esther Utsi haster over tunet på vei til Stjernegammen for å servere lunsj til gruppen som har seminar i gammen. Det var stemmer fra ånde verden som fortalte Ester at hun skulle bygge Stjernegammen.

Også denne gangen lyttet Utsi. – Jeg tror på reinkarnasjon. Jeg vet jeg har levd mange liv tidligere. Et av dem var som indianerkvinne, forteller Utsi med selvfølgelighet i stemmen.

**Ale Morash**

– Jeg har ikke vært bekymret. Det har vært mange utfordringer og problemer, men jeg har ikke vært redd, sier gründereren og forretningskvinnen Utsi.

Den innstillingen deler hun ut til de mange som oppsøker gjestegården. «Ale Morash», sier hun til

dem når hun ønsker dem god natt i gammene etter bading i stampen, fiske i elva, mat og drikke og gode samtaler rundt flammene fra bålet i stjernegammen. Ale Morash er samisk og betyr ikke bekymre deg.

Fotballspilleren som ringte Utsi for noen år siden var svært bekymret. Laget hans, Molde, gjorde det elendig på fotballbanen. Han ønsket hjelp fra Utsi.

– Han scoret på overtid i neste kamp, forteller Utsi med et smil.

Kort tid etter fikk hun forespørsel om hun kunne fjernheale hele laget.

– De endte høyt oppe på tabellen det året.

**Jording**

Det blå lyset har forlatt tunet. Det er natt. På kjøkkenet står Esther og baker brød til gjestene. Livet i balanse er et travelt liv.

– Det er like viktig for meg å være jordet som å kanalisere krefter fra den andre siden, sier Utsi.

I så måte er driften av gjestegården en perfekt kombinasjon med healingen.

– Det er viktig å ikke falle helt over på den andre siden, smiler Utsi.

Sex og brødbaking er den beste form for jording.

Esther ler sin hjertelige latter.

– Det blir mye brødbaking på meg.

TEKST: SISSEL WESSEL-HANSEN  
FOTO: MARIT REIN



**ARBEIDSJERN** God mat er et av Esthers varemerker. Bror Nils Utsi er innom og smaker på gryta.



**STJERNEGAMMEN**  
Stemmer fra ånde verden anbefalte Esther å bygge stjernegammen.



**INGEN BEKYMNING** «Ale Morash» er samisk og betyr ikke bekymre deg. Det er viktige ord i livet for Esther Utsi.



**ENERGI** Det er energier i steiner og krystaller.

## Love from Tana

**Navn:** Ann-Kristin Kristoffersen

**Alder:** 31

**Stilling:** Førsskolelærer og kulturskolelærer

– Hva er planene dine for i dag?

– Akkurat nå skulle jeg ut å kjøpe en bursdags-gave. Så skal jeg tilbake på kulturskolen og undervise i barnekor og kornett.

– Du får tilreisende gjester. Hva viser du en turist i Tana?

– Tanaelva, selvsagt. Og Rødbergan. Rødbergan i midnattsol er et utrolig vakkert skue. Bergene er etter navnet røde og speiler seg vakkert i elva

hele sommeren. Jeg ville også tatt dem med til Kaldbakknes og fiske komsa (sjørret)

– Hva ville du helst forsøkt å skjule?

– Det er faktisk ingenting å skjule i Tana, ingenting jeg skjemmes over å vise fram.

– Hva er det beste med Finnmark?

– Midnattsol og mørketid. Det er kontrastene som er så utrolig fascinerende.

– Hva er en finnmarking?

– En tøffing!!!

# Lever med de underjordiske



I 1999 sa skuespilleren Nils Utsi farvel til alkohol. I hans siste film er han full igjen.

— **M**an må være edru for å spille rollen som alkoholiker godt, sier skuespilleren Nils Utsi.

I mars i år, under Finnmarksløpet, har novellefilmen Polmak i Tana premiere. I filmen spiller Utsi en tørst graver som kommuniserer med de underjordiske.

Mange ble første gang kjent med finnmarkingen da han spilte faren til samegutten Ante på NRK. Siden har han dukket opp i store teaterproduksjoner og filmer. Siste storfilm: Kautokeino-opprøret.

I dag er Nils Utsi avholdsmann. Men han har tørket ølskum av den karakteristiske barten utallige ganger. Og bedøvet tankene med sprit.

For snart ti år siden overtalte datteren han til å velge et annet liv. Et opphold på behandlingsinstitusjonen Vangseter forandret livet til skuespilleren. Han la bort flasken.

— Avhengigheten ligger i genene. Og jeg tror samene er mer tilbøyelig til å bli alkoholikere enn andre – akkurat som inuitene på Grønland, sier Utsi.

## Kirkeliv

En iskald novemberveld i fjor kommer Nils Utsi ut av døra på trekirka i Polmak der deler av innspillingen finner sted. Det er bekmørkt utenfor kirka. Hit gikk Utsi bestemor på søndagene da han var liten gutt. I november var han tilbake i Polmak i Øst-Finnmark for å bekle en av to hovedroller i novellefilmen.

Den andre hovedrollen spilles av Ebba Jåks. Hun spiller en prest som begynner å tvile på sin tro.

— Hun er en stor skuespiller som så hittil ikke har fått vise sitt store talent. Jeg tror denne filmen kommer til å forandre det, sier Utsi.

Regissør og manusforfatter er Lars Daniel Krutzkoff Jacobsen.

## Bestemors gård

Under innspillingen bodde Utsi og filmteamet på hjemgården til Utsis bestemor, Ellen. I dag er gården gjestegård.

— Det er godt å være tilbake her. Jeg tror vi lager en film som mange finnmarkinger kjenner seg igjen i.

TEKST: SISSEL WESSEL-HANSEN  
FOTO: MARIT REIN



PRESTEN OG GRAVEREN Ebba Jåks spiller prest og Nils Utsi en drikkelig graver.

SNAPPER MED DE DØDE Novellefilmen Polmak i Tana har premiere under Finnmarksløpet.

ETT SYSTEM - TUSEN MULIGHETER

SE VÅRE NETTSIDER!  
www.saltdalshytta.no



Beste hundekjører sammenlagt i Finnmarksløpet 2008/2009 vinner et byggesett av modellen RAGO fra Saltdalshytta!

RUSTIK K928 RAGO



AURORA 932B



RUSTIK K944 PASVIK

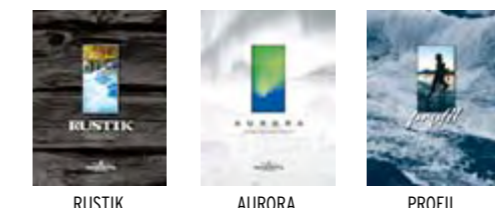


PROFIL S918 KJERRINGØY

## Saltdalshytta gir deg frihet!

Med "frihet" mener vi ikke bare følelsen du får når du kommer på hytta for å koble av fra en stressende hverdag. Vi gir deg frihet helt fra starten av - frihet til å velge din egen stil og til å utforme hytta slik du alltid har drømt om at den skal være.

Vårt enorme modellspekter strekker seg nå over tre ulike stilarter som presenteres i hver sin katalog: Rustik, Profil og



RUSTIK

AURORA

PROFIL

Aurora. Alle våre modeller er dessuten grundig presentert på våre nettsider. Hyttene produseres ved våre fabrikker i Norge, og leveres i monteringsvennlige byggesett som også passer perfekt for selvbyggere. Vår solide og geniale

elementløsning gjør at en dugnadsgjeng kan sette opp råbygget på kun 3-5 dager, avhengig av hyttas størrelse. Systemet gjør det dessuten enkelt å tilpasse hytta slik at den tilfredsstiller dine krav og ønsker.

Besøk våre nettsider, eller bestill kataloger på tlf. 75 68 16 00

**SALTDALSHYTTA**  
- ditt andre hjem -

Saltdalshytta · 8255 Røklund · tlf. 75 68 16 00 · fax 75 68 16 10 · www.saltdalshytta.no · Forhandlere: Østlandet, tlf 75 68 16 25 · Trøndelag & Møre, tlf 75 68 16 26



## VISSTE DU AT

- Det offisielle navnet på kommunen er Unjárga-Nesseby, da kommunen som den 2. kommunen i Norge fikk et samisk navn.
- Unjárgga gielda/Nesseby kommune ligger innerst i Varangerfjorden i Øst-Finnmark.
- Hovednæringene har de siste 100 årene vært reindrift, jordbruk og fiske. Geografisk så grenser vi til Tana, Sør
- Kommunen er en 2-språklig kommune der samisk og norsk språk er likestilt.
- Det bor vel 800 mennesker i Nesseby.

## Kjente navn fra Nesseby

- Isak Saba (1875 til 1921) var en lærer og politiker. Han ble den første sammen som ble valgt inn på, og han satt som Finnmarks-representant for fra til. Isak Saba skrev i teksten til, som ved Samekonferansen i ble gjort til . Isak Sabas fødselsdag 15.november er offisiell samisk flaggdag.
- Anathon August Fredrik Aall (1867-1943) var filosof og psykolog. Grunnlegger av Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo.
- Kirsti Bergstø er leder av (SU). Hun har erfaring fra Finnmark SU, og har vært politisk nestleder i. De siste seks årene har hun sittet i sentralstyret i SU, en periode som AU-medlem, en periode som faglig leder og en periode som leder. Som SU-leder møter Bergstø i sentralstyret i SV.



POLITIKK Kirsti Bergstø fra Nesseby leder Sosialistisk Ungdom.

## Fulgte magefølelsen

Eirin Noste lyttet til magefølelsen sin. Slikt blir det håndverksbutikk av.

Nesseby-jenta har ingen formell utdannelse i doudji, samisk håndverk, men hun har alltid

holdt på med håndarbeid. I seks år arbeidet hun som sekretær på helsesenteret og det kriblet lenge i fingrene etter å kunne holde på med hobbyen sin på heltid.

– I fjor sommer tok jeg mot til meg og søkte permisjon fra helsesenteret for å åpne «Liidni». Målet er å kunne leve av dette, forteller hun.

Butikken bugner av fargerike klær, votter, luer og pyntegjenstander. Selv sitter Eirin midt i lokalet og frynser tørklær. Det er oppdrag på bestilling. Eirin syr også lohka, en poncho i ullstoff til å bruke ute i kaldt vær. De andre varene i butikken blir produsert i mange hjem i Nesseby og omegn.



HOBBY Eirin Noste gjorde hobbyen til levebrød.

# Sikter mot framtida



## Love from Nesseby

**NAVN:** Åge Holm (67) og Hilmar Johnsen (71)  
**STILLING:** Begge er lykkelige pensjonister. Hilmar var tidligere snacker og Åge oppgir lastebilsjåfør som en av mange tidligere jobber.

**Hva gjør dere i dag?**  
Åge: Jeg lovte meg selv en trimtur til fjells, og det er nå utført. Nå sitter jeg her som vi ofte gjør ved Samvirkelagsbordet og løser verdensproblemer. Hilmar: Jeg skal hjem og koke middag. Akkurat nå spekulere jeg på hva jeg skal lage.

**Hva ville dere vist en turist i Nesseby?**  
– Et besøk til Helmer Losoa sitt private sjøsamiske museum. Vi verdsetter det private initiativet og

synes jobben han gjør er prisverdig.

**Hva ville dere skjult?**  
Hilmar: - Jeg ville ikke sendt dem til han Åge.  
Åge: Ha,ha, nei alle er velkommen hit, vi har ingen ting å skjule. La de tilreisende se alt!

**Hva er en finnmarking?**  
–Det kommer unisont fra begge: - En tøffing!

**Hva er det beste med Finnmark?**  
- Det er godt å bo her. Vi er født her og trives godt i Nesseby.



SPEIDER Nora Eline og Joakim speider etter elg gjennom riflekikkerten. Alle foto: Kjetil Balto

Nora Eline og Joakim lærer å skyte elg og slakte rein. Og det gjør de i barnehagen – som også er unik på flere måter; den er gratis!

Det smeller i terrenget rundt barnehagen i Nesseby kommune. Små, men trente fingre, får fyre av å gjøre ting som de voksne gjør, på ordentlig. Dette er barnehagen som tar utgangspunkt i tradisjonen og næringene som Nesseby er tuftet på. Om høsten er det jakt og reinslaktning, om vinteren fanger de ryper i snarer og våren og sommeren byr på fisketurer.

### Ryper utenfor husveggen

– Vi er den eneste barnehagen i kommunen og ligger fantastisk til. Vi har naturen rett utafor døra. Akkurat nå fanger vi ryper i snarer bare 30 meter fra husveggen, forteller virksomhetsleder Kjetil Balto. Han driver fylkets eneste gratis barnehage. Den vesle kommunen i Øst-Finnmark vil lokke til seg flere folk og har både gratis barnehageplasser og tomter. Hjelp til tilflytting får du også av kommunale penger.

### Håper på tilflyttere

– Det er et prøveprosjekt som varer til høsten 2008. Foreløpig er tilbudet nytt og vi merker ikke så veldig

mye pågang foreløpig, men noen ekstra barn har vi fått, sier Balto. Han mener likevel et slikt prosjekt trenger litt tid. Dersom noen tenker å flytte til Nesseby kan ikke alltid det skje over natta.

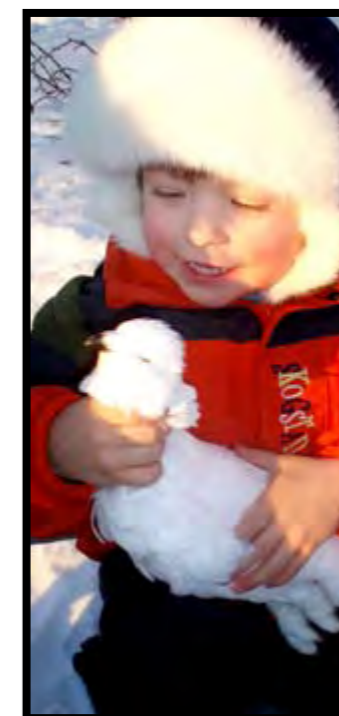
Om lag 600.000 koster tilbudet kommunen i form av tapt foreldrebetaling. Men det er verdt det, mener politikerne som vedtok dette høsten 2007.

Onjárgga Mäinaidgardi, som er det rette navnet på barnehagen, har om lag 30 barn fordelt på en samisk og en norsk avdeling. – Vi har det utrolig flott her. Nesseby er en fin kommune å vokse opp i, sier Ragnhild Nilsen som er pedagogisk assistent.

– Og vi har plass til flere barn. Så

får vi håpe tilbudet lokker, legger hun til.

TEKST: MARIT REIN



▲ ISFISKE Mathis borer fiskehull i isen.

◀ ÅRETS FØRSTE Mathis med årets første rype.



SLEDETUR Barnehagen benytter anledningen under Finnmarksløpet til å få en sledetur.

## SUMMARY IN ENGLISH

### Aming for the future

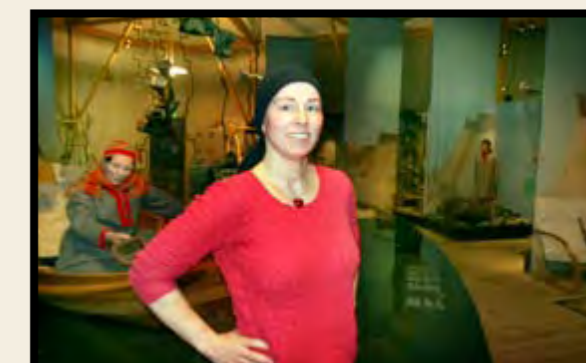
Nora Eline and Joakim is only four years old. Despite their young age, they are already learning how to shoot mouse and how to slaughter reindeers. What's more; they do this in kindergarten. Moreover; the kids do not have to pay to attend the kindergarten. The kids in the kindergarten are used to the sound of fire-

ing guns. Nesseby is based on hunting; during the fall there is the hunting and the slaughtering of the reindeers. During winter people in Nesseby are hunting for grouse, and in summer they are fishing.

"We're the only kindergarten in Nesseby. The wild nature is right outside our door. Recently we have been catching grouse in traps only 30 meters from the house," head of the kindergarten,

Kjetil Balto, says. Onjárgga Mäinaidgardi, which is the proper name of the kindergarten, has some 30 kids. They are divided into one Sámi department, and one Norwegian. "Nesseby is a perfect place to grow up," teaching assistant Ragnhild Nilsen, says. "There's room for more kids. I hope this unique kindergarten draws more people to Nesseby," she adds.

## Må oppleves!



SPENNENDE MYTOLOGI I Nesseby står den sjøsamiske kulturen sterkt. Nå planlegger Kjersti Schanche et eget senter for samisk mytologi på Mortensnes.

## Tørster etter samisk mytologi

– Folk tørster etter mer kunnskap om samisk mytologi, slår museumsleder Kjersti Schanche fast. Varjat Sami Museum i Nesseby har planer om å etablere sitt eget senter for samisk tro og mytologi på Mortensnes, stedet i Nesseby med mange spor etter samisk religionsutøvelse.

Her skal samisk mytologi få sitt eget hus, men ved Varjat Sami Museum ser de også for seg at det kan bli et velegnet kurssted både for reiselivet og næringsutøvere. Stedet skal bli like levende som i mu-

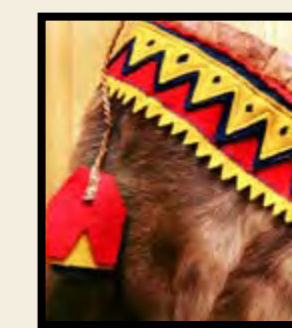
seumslokalene i Nesseby. Her kakler rypa og måsen hyler i museumsstillinga. Rommet er delt opp i små scener som viser virkelige liv. Akkompagnert av menneskelyder, bølgeskulp, hammerslag, sau og fugl, blir vi dratt inn i den sjøsamiske verden fra tidligere tider og fram til i dag. –Nå er tiden kommet for den spennende samiske mytologien som er holdt levende helt fram til i dag. Folk tørster etter dette, sier Schanche.

### FISKEFESTIVAL

Fjordfiskefestivalen arrangeres hvert år i juli i Nesseby.



NAPP Torsken biter villig i Varangerfjorden.



### MARKEDSDAG

Vuonnámámarkanat er en populær markedsdag som arrangeres 1. september hvert år. Her får man kjøpt bær, sopp, fisk, rein og villsau og håndverk.

MARKED Populært marked med samisk håndverk.



## VISSTE DU AT

- Kommunesenteret ligger i Kirkenes, som har omkring 3 500 innbyggere.
- Kirkenes er endepunkt for hurtigruten og E6. Kommunen har også veiforbindelser til både Russland og Finland.
- Stedet ble bygd opp rundt gruveselskapet A/S Sydvaranger, som drev gruvedrift etter jernmalm i Bjørnevatn frem til 1996.
- Kirkenes ligger geografisk sentralt plassert i Barentsregionen, og er i dag et viktig knutepunkt i utvikling av næringsmessig samarbeid med det nordvestlige Russland.

## Kjente navn fra Kirkenes

- Vegard Ulvang, skiløper
- John Savio, samisk kunstner
- Ola Haldorsen, fotballspiller og fotballtrener
- Aksel Konrad Mikkola, stortingsrepresentant for AP



**SKILØPER** Vegard Ulvang gjorde suksess i langrennsøpet. Nå er han ambassadør for Tromsø OL 2018.



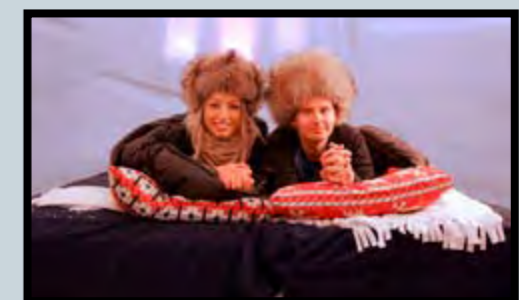
**KUNSTNER** Reinkalv er av John Savios malerier.

## Kirkenes forandrer livet ditt

Kirkenes er blant klodens 25 beste opplevelsesreiser-mål! Det mener National Geographic som før jul sparte turistnæringa i Nord-Norge for mange tusen markedsføringskroner. En slik kåring i et seriøst magasin med 2.3 millioner lesere er gull verdt og forventes å gi et økt salg

og økt interesse for Norge og Finnmark spesielt. Om de 25 utvalgte, skriver National Geographic: «Dette er guiden over de mest spektakulære turene i verden i 2008. Alle de 25 eventyrene er innovative, utforskende, actionfylte og kommer garantert å forandre

livet ditt.» Kongekrabben får spesiell oppmerksomhet i omtalen og det er Arctic Adventure Resorts eksotiske kongekrabbe-fiske som trekkes fram. Også turer med hundelede og opphold på Kirkenes Snøhotell får omtale.



**SOVE I SNØ** Kirkenes har også fått sitt snøhotell. Foto: Kirkenes Snow Hotel

# Elsker kongekrabben!

– Jeg elsker dette beistet! Det er skikkelig sexy!

**BUGØYNES** Superlativene hagler når de unge, britiske topp-kokkene skal beskrive kongekrabben. De løfter hver sine havmonster og snuser inn den friske havlufta i et Bugøynes med sjødrefs over land og stiv kuling.

**Dominerende skapning** – Kongekrabben er veldig populær i England, forteller sous chef Sameer Tanjea fra den berømte restauranten One-O-One i London. Det er Tanjeas sjef, stjernekokken Pascal Proyart, som har fått æren av å presentere kongekrabben for britiske restaurantgjester for åtte år siden. I dag dominerer den langbeinte skapningen fra havbunnen menyen på den velrenommerte restauranten One-O-One, som fem år på rad blitt kåret til beste sjømatrestaurant i Harden's Restaurant Guide.

**King crab Festival** Nå er det Tanjeas tur å besøke kongekrabbens fødested i Varanger i Finnmark. Det er kongekrabbe-festival i Vadsø, og bordene bugner av sjømat tilberedt av stjernekokker verden over.

I det eksklusive reisefølget fra Storbritannia, er også sjefskokkene Simone Zaroni og Stuard Gilliers, som begge kommer fra restauranter etablert av kjendis- og den britiske fjernsynskokken Gordon Ramsay.

– Det er utrolig fascinerende å se omgivelsene og hvor den eksklusive råvaren vokser opp, sier Simone Zaroni.

I oppbevaringskarene hos Bugøynes kongekrabbe-fabrikk kravler havets mest spektakulære skapning. Om ikke mange timer vil den være smakfullt tilberedt på et restaurantbord i England, Japan, Belgia eller Spania.

TEKST: MARIT REIN



## Love from Kirkenes

**Navn:** Daniel Nyembo  
**Alder:** 48  
**Stilling:** Student

**Hva vil du helst slippe å vise fram?**  
- Kulda. Men det er ikke så lett.

**- Hva gjør du i dag?**  
- I dag skal jeg på flyktningkontoret. Ellers består hver eneste dag av oppdragelse av mine seks barn.

**Hva er en typisk finnmarking?**  
- En vennlig sjel som er interessert i andre mennesker.

**Hva vil du vise en turist i Kirkenes?**  
- Folkene. De er respektfulle og ydmyk.

**Hva er det beste med Finnmark?**  
- Det stille livet.



**ELSKER KONGEKRABBE** Britiske stjernekokker besøker Bugøynes og kongekrabbens hjemland. Vi elsker kongekrabben, sier sous chef Sameer Tanjea (til høyre) og sjefskokkene Simone Zaroni og Stuard Gilliers, som begge kommer fra restauranter etablert av kjendiskokken Gordon Ramsay. Foto: Marit Rein



**GUIDETUR** I Kirkenes kan du være med på guidet tur i kongekrabbens rike.



**ENERÅDENDE** Øyvind Seipæjærv i Bugøynes eksporterer den eksklusive varen til hele verden.

## SUMMARY IN ENGLISH

### What a sexy monster!

«We love this monster. It's so sexy,» the young top chefs from Britain claim. When describing the Red king crab (*Paralithodes camtschaticus*) they are almost pangeyric. «The Red king crab is very popular in Britain,» sous chef Sameer Tanjea of the London based restaurant One-O-One explains, her restaurant being awarded five years in a row as best seafood restaurant of the Harden's Restaurant Guide. Tanjeas is visiting the festival of the Red king crab in Varanger in Finnmark county, domicile of this impressive maritime creature. With her at the festival is master chef Simone Zaroni. She is thrilled to see

the right environment for this exclusive seafood treat. The crabs move carelessly around in the massive container tanks at Bugøynes Red king crab factory. In just a few hours they will be served in the finest restaurants in England, Japan, Belgium or Spain. The Red king crab is truly the door opener for Norwegian seafood. By the end of August last year, Norway exported 429 tonnes, totalling for 51 million NOK. It is still minor to the export of salmon (17 billion NOK in 2007), but the crab is becoming increasingly in demand worldwide.



**KJEMPEN** Kongekrabben er en hissig ambassadør for norsk sjømat.

## Døråpner for Norge

– Kongekrabben er en døråpner for norsk sjømat, forteller Christian Chramer i Eksportutvalget for fisk. Eksporten av kongekrabbe fra Norge var på 429 tonn i perioden fram til august i år. – Dette er en enorm økning fra samme periode året før hvor vi eksporterte 226 tonn, sier Chramer. Den totale verdien på eksporten er på 51

millioner kroner i perioden januar til august i år. – Til sammenlikning eksporterer vi laks for 17 milliarder kroner. Men kongekrabben er en hissig ambassadør for annen norsk sjømat. Den er ekotisk, har et fryktinngytende utseende, og smaker fantastisk godt.





## VISSTE DU AT

- Kommunen har om lag 3000 innbyggere hører til forvaltningsområdet for samisk språk og kommunen heter offisielt Guovdageaidnu Kautokeino.
- Kautokeino er den største kommunen i Norge, og måler nærmere 10.000 kvadratkilometer.
- Majoriteten av innbyggerne har samisk som morsmål.

## Kjente navn fra Kautokeino

- Ingor Ánte Áilo Gaup, skuespiller, joiker
- Nils Gaup, filmregissør
- Ole Henrik Magga, tidligere sametingspresident
- Nils Aslak Valkeapää, kunstner, musiker og forfatter.
- Håvard Klemetsen, kombinertløper
- Mikkel Isak Eira, vinner av Farmen 2007
- Ellen Inga O. Hætta, tidligere ordfører og statssekretær



**PRESIDENT** Ole Henrik Magga var tidens første sametingspresident fra 1989 til 1997.



**FARMEN-MIKKEL** Mikkel Isak Eira fra Kautokeino vant realityserien Farmen, premien var en bil og en hytte.



**POLITIKER** Tidligere ordfører og reindriftsjef Ellen Inga O. Hætta satt også som statssekretær med ansvar for samiske spørsmål og nasjonale minoriteter.



**MANGFOLDIG** Nils Aslak Valkeapää har mottatt Nordisk Råds litteraturpris, komponert musikken til filmen Veiviseren og joiket for hele verden under åpningen av Lillehammer-OL.



**FILM** Regissor Nils Gaup (t.h) setter hjembygda på kartet med sin nyeste film Kautokeino-opprør. Her sammen skuespillerne Mikkel Gaup og Anni-Kristiina Juuso.

## Kjører gjennom sju kommuner

Visste du at hundekjørene så vidt sveiper innom Kautokeino kommune når de kjører over en av landets største innsjøer lesjåvre på Finnmarksvidda? Det store vannet deles mellom kommunene Karasjok, Alta

og Kautokeino. Dermed passerer kjørene hele sju kommuner på sin 1000 kilometer lange ferd fra vest til øst og tilbake igjen.



**SJU KOMMUNER** Hundekjørene kjører gjennom hele sju Finnmarkskommuner.



**TURISTSATSING** Anne Lajla Utsi har funnet roen og kjærligheten. Sammen samboer Roger Mandal og sønnen Niiljas Andrejas bygger hun opp Kautokeinos største turistsatsing noensinne. Foto: Johan Mathis Gaup

## SUMMARY IN ENGLISH

### Where past and future meet

Come to Bulet Eco Siida in Kautokeino and step 150 years back in time. This culture camp will be the first authorized ecotourism site in Norway. Anne Lajla Utsi (34) and Roger Mandal (31) want this camp to be a spot where local and traditional culture is maintained but also revitalized, with the help of artists and environment-friendly visitors. «We are planning a lot of activities, such as reindeer

racing and displaying Sámi handicraft, arts, culture, song and yoik (chanting),» Mandal explains. The young couple wants to make this an adventure center in the midst of the Sámi society. In order to get the eco-tourism authorization, they know the camp has to be in tune with the environment. «This is what young and conscious travellers want to day. They want adventure and culture, and at the same time they want to be sure nature and the environment is taken well care of», Mandal says.

## Må oppleves!

### PÅSKEFESTIVALEN

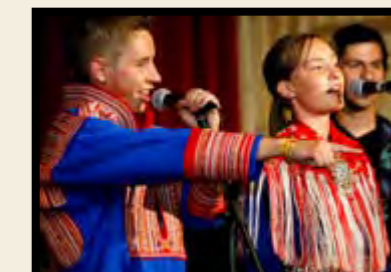
I påsken arrangeres den populære og tradisjonsrike påskefestivalen hvor Samisk Filmfestival er fast innslag. Reinkappkjøring, marked og scootercross er også noen av aktivitetene på denne årstiden når turister strømmer til den lille bygda.



**REINKAPPKJØRING** Populært innslag under Påskefestivalen.

### SAMISK GRAND PRIX

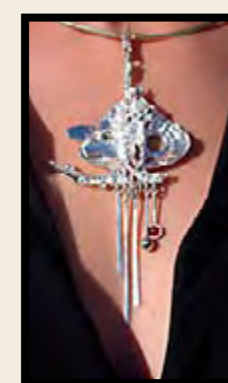
Under påskefestivalen arrangeres også Samisk Grand Prix. Dette skjer i regi av Stiftelsen Samisk Musikk Festival og samler hvert år mange deltakere og et stort publikum.



**STJERNER** De samisk Grand Prix stjernene Sara og Ante gjorde det sterkt på norsktoppen for noen år tilbake.

### JUHLS SØLVSMIE

Med vakker utsikt over samebygda finner du Juhls Silvergalleri – en av Nord-Norges best besøkte turistattraksjoner. Familiebedriften som i sin tid ble startet av Frank og Regine Juhls er nå overtatt av datteren Sanniva Juhls som også er smykkedesigner og gullsmed. Mange er ikke klar over at det de kommer til er mye mer enn en sølvsmie. Juhls har gjennom årene bygd et stort og mangfoldig anlegg – så her trenger du tid!



**VAKKERT** Juhls vakre design er viden kjent.



**MATAUK** Norges største kommune i utstrekning er også rikt på naturessurser som bær, vilt og innlandsfisk. Mange utenbys jegere besøker kommunen hvert år for å skyte rype.

**RYPEFANGST** Det er populært å jakte ryper i Kautokeino.

## Love from Kautokeino

**Navn:** Ellen Kristine Bongo Baiez  
**Alder:** 55  
**Stilling:** Hjemmeværende

**Hva gjør du akkurat nå?**  
– Jeg er et ærend på posten, og rakk det akkurat før stengetid.

**Hva viser du en turist i Masi?**  
– Naturen er tiltalende i Masi. Jeg har akkurat flyttet hjem igjen etter å ha bodd andre steder i 35 år. Selv drømmer jeg om å kunne ta en elvebåt tur til demningen i Alta-Kautokeinovassdraget. I påsketida er det spesielt hyggelig å besøke Kautokeino kommune. Da skjer det utrolig mye i løpet av påskefesti-

valen. Vinterstid er det snøscooterturer som rager høyst for tilreisende gjester.  
**Hva ville du helst skjult?**  
– Her kan vi vise fram alt.

**Hva er en finnmarking?**  
– Et blandet folkeslag med både samer og nordmenn. Jeg er stolt av å være same og finnmarking.

**Hva er det beste med Finnmark?**  
– Det har skjedd utrolig mye positivt rundt den samiske befolkningen i fylket mens jeg har bodd borte. Det er spennende å se utviklingen og alt det nye som bygges og etableres i hovedsetet Kautokeino.

## Her er omgivelsene som skal bringe deg 150 år tilbake i tid.

**K**ald ren snø som knirker når du går og sprakende nordlys som flirer over den mørke polarhimmelen. Dette er Bulet Eco Siida i Kautokeino nå i mørketiden. Her har en ung familie funnet sin livsstil og sikter mot å bli landets første godkjente reiselivsbedrift med et ekte økoturismestempel.

### Satser på kjærligheten

Anne Lajla Utsi (34) er filmskaperen som satser alt på kjærligheten. Til sin samboer, sine barn, filmen og økoturisme på hjemsplassen. Her skal hun og samboer Roger Mandal (31) skape en møteplass og et knutepunkt der lokal tradisjonell kultur og utøvere kan møtes og sammen med samboerparet holde kunnskaper og kultur i hevd og samtidig revitalisere den. Et levende sted, til glede for seg selv og deg som besøkende.

### Livsstil

Bulet Eco Siida består idag av samekommunens største konsertscene og under bygging er filmlandsbyen fra filmen om Kautokeino-opprøret 1852, som har premiere under TIFF i januar 2008. Alt dette i naturskjønne omgivelser ved vannet Bulejtjavri, noen kilometer utenfor sentrum av Kautokeino.

Her har det unge paret planer så mange og kreative at det bobler under skinnlua i polarkulden. – Vi er i startfasen av noe stort føler vi. Dette brenner vi for og har det blitt vår livsstil nå. Det finnes ingen godkjent økobedrift i Norge idag, samtidig som dette er stort i utlandet. Vi tror dette kommer i Norge også for fullt, og vårt mål er såkalte «snille turister», smiler Roger Mandal, opprinnelig fra Mandalen i Troms.

### Harde krav

Han forteller om harde krav fra myndighetene for å nå målet om å bli en godkjent økobedrift.

Man kan lure på hva som får to unge mennesker til å satse alt de eier og har på et så ambisiøst prosjekt, men svaret kommer fort og ektefølt.

– Det føles riktig og veldig godt for oss. Også føles det nyttig. Vi sto begge med bena i forskjellige prosjekter og tenkte; hva nå? Da kom de første tankene på noe slikt, siden formet ideer seg. Deretter hoppet vi i det med begge bena, forteller Mandal. – Hvorfor økoturisme? – Jeg tror det er på dette området unge bør satse idag, innen turisme. Ikke minst når man ser på hva som skjer globalt med miljøet vårt. Også finner vi det naturlig, all den tid det meste av natur-, kultur- og reindriftsopplevelser i Kautokeino alltid har båret preg av økoturisme.

Og kan vi leve av denne livsstilen, så er jo det også bra, smiler han.

### Tilbake til det genuine

Mandal er også opptatt av å være

en likevekt og balanse i folks liv, å gjøre en forskjell.

– Idag er folk så stresset og overfladiske i tillegg til at negativt forbruk ikke er bra for vår verden. Hos oss kan folk reise tilbake i tid

og oppleve livet slik det en gang var. Og vi tror begge selv på at man må tilbake i tid for å finne det ekte og genuine. Derfor tror jeg også folk som kommer hit for å roe seg ned vil merke forskjellen fra dagens

travle verden, og gjerne betale litt ekstra for dette, kommer det engasjert fra han Roger.

TEKST: JOHAN MATHIS GAUP



**KULISSER** Flere av de gamle byggene fra Nils Gaups premiereklare film om 1852-opprøret er reist på det naturskjønne området ved Bulet Eco Siida.

ishavskraft.no

**Vi ønsker  
alle involverte  
lykke til med  
årets kraftprøve!**



ISHAVSKRAFT

firmapost@ishavskraft.no, tlf 78 44 96 50

## Opplev naturskjønne Reisadalen!

**Elvebåtsenteret ønsker deg  
velkommen til villmarksopplevelser.**

- Opplev Mollis-et av nordeuropas høyeste fossefall.
- Bli med inn i Reisa nasjonalparks unike canyon
- Se fossefallet Imo-vilt og vakkert.

Vår sommer og høst tilbyr vi elvebåtturer, fotturer, kanopadling jakt og fisketurer. Vinterstid kan du oppleve snøskuttersafari, hundspannturer, isklatring med mer.

**Over 60 års erfaring med villmarksturisme!**

**Vi tilbyr også hytteutleie.  
Ta kontakt for mer informasjon.**



**ELVEBÅTSENTERET A/S**



Tlf. 474 14 680, 930 38 384,  
epost info@elvebaat.no eller besøk våre websider www.elvebaat.no

## Utvikler reiselivet

**Din partner innen:**

- Produktutvikling
- Markedsutvikling
- Kvalitetssystem
- Finansiering
- Kompetanseheving

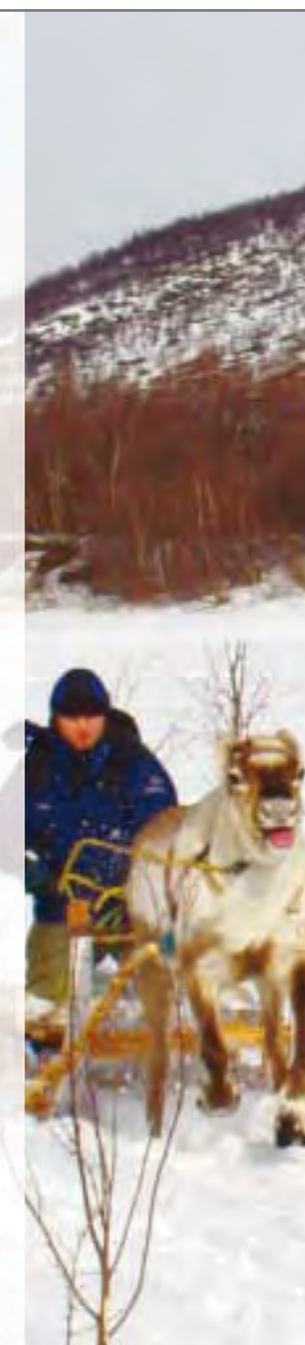
Noodt & Reiding har 30 års erfaring med utvikling av reiselivet.

Våre medarbeidere har god bransjekunnskap og høy kompetanse på forretningsutvikling.

Ta kontakt for en prat om mulighetene for din bedrift!



Markedsgata 3, Boks 1448, 9506 Alta  
Tlf: 98 21 89 20, Fax: 98 21 89 21  
post@noodf.no | www.noodf.no



## Full pakke på radio, TV og web

Følg Finnmarksløpet på NRK.  
www.nrk/nordnytt

**NRK**

North Cape Minerals AS,  
**Norges ledende globale leverandør**  
til glass- og keramisk industri gjennom 40 år



**Hovedkontor:**  
Olav Ingstads v. 5  
Postboks 45, N -1351 Rud  
Telefon: +47 67 15 22 00  
Telefaks: +47 67 15 22 01

**Avd. Stjernøy:**  
N - 9509 ALTA  
Telefon: +47 78 48 28 00  
Telefaks: +47 78 48 28 01

## Opplev Nord-Norges flotteste hotell! RICA HOTEL ALTA

Nordlysbyen Alta kan tilby uforglemmelige opplevelser hele året.

For bestilling kontakt:  
hege.kristin.hilton@rica.no

**Rom fra 995,-**



**Rica Hotels**  
Det Gode Vertskapet



## Eksotiske og minnerike opplevelser på Finnmarksvidda og i Karasjok

### Skreddersydde opplegg med:

- Aktiviteter og opplevelser
- Overnatting og bespising
- Spesielle gruppeprogram
- Belønnings- og kick-off turer

### Påskefestivalen i Karasjok:

- En mangfoldig og enestående opplevelse
- Fart og spenning
- Samisk kultur
- Avkobling



Velkommen til uforglemmelige dager i Karasjok!



Tlf: 78 46 88 00  
E-post: sapmi@sapmi.no



Rica Hotel Karasjok  
...midt i hjertet av Finnmark

Tlf: 78 46 88 60 • E-post: rica.hotel.karasjok@rica.no

# Påskefestivalen i Kautokeino

17.-24. mars

- **Konserter**
- **Såmi Grand prix**
- **Teater**
- **Reinkappkjøring**
- **Barnefestival**
- **Scootercross**
- **Samisk Filmfestival (16.-21. mars)**



oss mennesket smeltar



Guovdageainnu suohkan  
Kautokeino kommune



Sámi Musikkalestivála

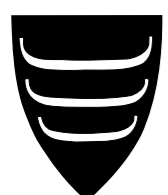
Turistinformasjon 78 48 65 00

[www.saami-easterfestival.org](http://www.saami-easterfestival.org)

[www.kautokeino.com](http://www.kautokeino.com)

Nesseby og Tana kommuner ønsker velkommen til våre arrangementer under Finnmarksløpet!

- Tana vintermarked
- Utendørs sceneshow
- Nordnorsk filmkonkurrans for ungdom under 18 år «Polvotten»
- Marked
- Barneskirenn
- Reinkappkjøring
- Lassokasting
- og mye mer



[www.tana.kommune.no](http://www.tana.kommune.no)  
[www.nesseby.kommune.no](http://www.nesseby.kommune.no)



Alle foto: Marit Rein

# Vi vil skape stolthet i Nord-Norge!



**Nordlys**



**LABB EKSTREM**  
sammen med topp trening og gode hunder legger grunnlaget for topp prestasjoner i Finnmarksløpet!

**Labbb**  
En sunn hund gir mer

**FINNMARKSLØPET**  
*The longest sled-dog race in Europe*

**FK** **Felleskjøpet**

**VI FØLGER  
FINNMARKSLØPET  
TETT PÅ**

LES ALT OM VERDENS VAKRESTE, VILLESTE OG NORDLIGSTE TREKKHUNDLØP I NORDLYS

**Nordlys fås kjøpt i din nærmeste butikk!  
For å motta Nordlys hjem i din postkasse  
for kun 176 kr mnd\* ta kontakt på tlf 07760**

\*gjelder for 12 mnd abonnement




**Nordlys**



### I DET LANGE LØP

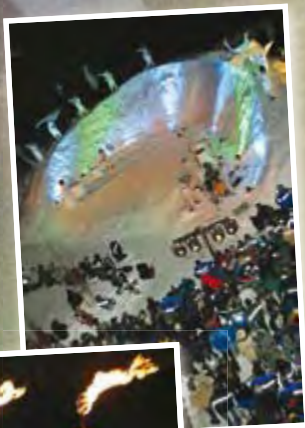
Vi har alle sett TV-bildene fra Finnmarksløpet. Hundespann som ligger urørlig i det frosne landskapet. I neste klipp en hylende flokk som rykker i sleden og ivrer etter å sette av sted. Det er ikke alle forunt å kunne delta i et så krevende hundeløp, og slett ikke alle fullfører. Ekspedisjonsfarer Lars Monsen var med på å sette farge på fjorårets løp og gjennomførte med glans til tross for småproblemer med hundene. I en tid da folk verden over søker ekstremopplevelser er TV-bildene og medias formidling en uvurderlig reklame for landet og ikke minst vår egen unike landsdel.

SpareBank 1 Nord-Norge har et allsidig engasjement, fra nisjekultur til masseidrett. Vi er en lederhund når det gjelder å støtte små og store arrangement i landsdelen. I det lange løp bidrar idrett og et allsidig kulturtilbud til å gjøre landsdelen mer attraktiv.

# BOREALIS

## VINTERFESTIVAL ALTA 2008

Torsdag 6. mars til søndag 9. mars



- Borealis Alta Vinterfestival, er en årlig festival som arrangeres i Nordlysbyen Alta i mars måned.
- Festivalen består av en rekke ulike kulturarrangement - noen selvstendige, andre initiert og arrangert av Borealis.
- Festivalen støttes økonomisk av Alta kommune.



NORDLYSBYEN ALTA

[www.borealis.alta.no](http://www.borealis.alta.no)